

Veselības ministrija

Veselības ministrijas **2019.GADA PUBLISKAIS PĀRSKATS**

Pielikums
Veselības ministrijas
12.12.2020 Nr. 216 rīkojumam
“Par Veselības ministrijas 2019.gada
publiskā pārskata apstiprināšanu”

SATURS

Veselības ministres Ilzes Viņķeles ievads	3
1.NODAĻA. Pamatinformācija	5
Veselības ministrijas darbības vispārīgs raksturojums	5
Veselības ministrijas galvenie darbības virzieni un mērķi	6
Veselības ministrijas galvenie uzdevumi	7
Ministrijas īstenotās budžeta programmas	17
Padotībā esošās iestādes un kapitālsabiedrības	17
2.NODAĻA. Finanšu resursi un darbības rezultāti	20
Veselības aprūpes nozares valsts budžeta finansējums un tā izlietojums	20
Veselības nozarē saņemtie ziedojumi	21
Valsts galvoto aizdevumu uzraudzība	24
Veselības nozares resorā veiktie starpiestāžu pakalpojumi	25
Sadarbības partneru finansēto programmu un ārvalstu ieguldījumu programmu ietvaros īstenotie projekti	25
Novērtējums par stratēģijas ieviešanu, mērķu sasniegšanai kavējošie un veicinošie faktori	32
Pārskats par Ministrijas vadības un darbības uzlabošanas sistēmām	36
3.NODAĻA. Personāls	37
4.NODAĻA. Komunikācija ar sabiedrību	41
Pasākumi, kas veikti sabiedrības informēšanai un izglītošanai	41
Sadarbība ar nevalstisko sektoru	43
5.NODAĻA. Starptautiskā sadarbība veselības nozares jomā	45
6.NODAĻA. 2020.gadā plānotie pasākumi	48
2019.gadā uzsāktie pasākumi, kas tiks turpināti 2020.gadā	48
2020.gada galvenie uzdevumi un pasākumi	56
2020.gadā plānotie sadarbības projekti un pētījumi	61
Pielikumi	63

Cienījamie lasītāji!

Veselības aprūpei jābūt pieejamai visiem! Tieši šos pašus vārdus pagājušajā gadā dzirdēja daudzi no jums un patiešs gandarījums, ka esam spējuši atcelt “divu grozu” veselības aprūpes pakalpojumu ieviešanu. Tas nozīmē, ka pārejas periodā tiks pārskatīta nodokļu sistēma, bet līdz tam veselības aprūpes pakalpojumu saņemšana visiem Latvijas iedzīvotājiem tiek nodrošināta pēc vienotiem principiem. Pieeja veselības aprūpei ir cilvēktiesības – tā ir vienkārša aksioma.

Esam arī ceļā uz jaunu, taisnīgāku un caurredzamāku atlīdzības modeli veselības nozarē strādājošajiem. Vairākās inovatīvās dizaina domnīcās kopā ar veselības aprūpes speciālistiem esam radījuši jaunu atlīdzības modeli ar vienkāršu un saprotamāku atalgojuma un piemaksu principiem.

Lielāku atklātību un starptautiski atzītus labas pārvaldības nosacījumus esam ieviesuši arī mūsu universitāšu slimnīcās. Tajās jau strādā padomes, pārstāvēt pārmaiņu vadības, finanšu, kā arī veselības aprūpes kompetences jomas. Tas ļauj mums uzlabot pārraudzību un noturēt augsta līmeņa standartus ilgtermiņa plānošanā.

Veselības ministrija ir arī iesākusi slimnīcu tīkla optimizāciju. Mūsu plāns ir nodrošināt loģiski izkārtotu slimnīcu tīklu, kas ļaus pacientiem neatliekamo palīdzību un primārās aprūpes pakalpojumus saņemt tuvāk to dzīvesvietai, savukārt sarežģītākas operācijas un ārstēšanu saņemt izcilības centros – reģionālajās slimnīcās un universitāšu slimnīcās.

Sadarbībā ar Veselības inspekciju un Nacionālo veselības dienestu tika apmeklētas slimnīcas un vērtēts to darbs, atbilstoši noteiktajam līmenim. Tika vērtēta ne tikai reālā pakalpojumu pieejamība, bet arī to kvalitāte. Rezultātā – sagaidāma slimnīcu līmeņu maiņa, un iegūtais finansējums tiks novirzīts pieejamo pakalpojumu uzlabošanai.

Vienlaikus izdevies panākt vēl vienu vēsturisku uzvaru. Jau no 2020. gada 1. aprīļa Latvija pievienojas to valstu pulkam, kurā kompensējamo medikamentu receptēs raksta tikai zāļu starptautisko nosaukumu. Tā rezultātā pacients nepārmaksā, pērkot kompensējamus medikamentus, bet zāļu ražotāji būs vairāk ieinteresēti samazināt medikamenta cenu. Veselības ministrijas mērķis ir palielināt ražotāju konkurenci un nodrošināt medikamentu pieejamību pacientiem.

Arī Covid-19 izraisītā pandēmija ļāva mums gūt pārāpstiprinājumu vairākām jau iepriekš zināmām patiesībām, tostarp par ekspertu iesaisti lēmumu pieņemšanā. Pateicoties tieši šādai pieejai, uzklusot mūsu infektologus un epidemiologus, kā arī veselības aprūpes speciālistus, Latvija salīdzinoši veiksmīgi kontrolē situāciju. Vīruss gan nav uzveikts, taču tas jau tagad ļāvis mums ar pārliecību apgalvot, ka datu izmantošana, regulāra analītikas veidošana, elektroniskas uzskaites nodrošināšana, kā arī telemedicīna būs jaunais normālais. Tas ļoti labi sasaucas ar mūsu mērķi veselības aprūpes centrā nostādīt tieši pacientu - lai viņam viss būtu saprotams, lai nav jālauza galva par kāda pakalpojuma pieejamību, kvalitāti, vai pat drošību.

Mēs turpinām taisnīgu un humānu pieeju, kas nodrošina ne tikai pierādījumos balstītu, bet arī modernu un vienlīdzīgu veselības aprūpi. Tas ir mūsu visu kopīgais darbs, kurš prasīs ilgtermiņa iesaisti.

Ar cieņu,
veselības ministre Ilze Viņķele

1.nodaļa. PAMATINFORMĀCIJA

Veselības ministrijas darbības vispārīgs raksturojums:

Veselības ministrija ir vadošā valsts pārvaldes iestāde veselības nozarē, kas ietver sabiedrības veselības, veselības aprūpes, farmācijas un narkotiku legālās aprites apakšnozares.

Veselības ministrijas funkcijas:

- 1) izstrādāt veselības politiku;
- 2) organizēt un koordinēt veselības politikas īstenošanu;
- 3) veikt citas ārējos normatīvajos aktos noteiktās funkcijas.

Veselības ministrijas pamatdarbību regulē nolikums¹, kas nosaka Veselības ministrijas funkcijas – izstrādāt veselības politiku, organizēt un koordinēt veselības politikas īstenošanu un veikt citas ārējos normatīvos aktos noteiktās funkcijas.

Veselības ministrijas **misija** ir uzlabot cilvēku veselību, izglītojot sabiedrību par veselīga dzīvesveida nozīmi veselības saglabāšanā, īstenojot mērķtiecīgus slimību profilakses pasākumus, nodrošinot augstas kvalitātes veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību atbilstoši katra indivīda vajadzībām, kā arī sekmējot medicīnas izglītības un zinātnes attīstību.

Veselības ministrijas **vīzija** ir uz sadarbību un attīstību vērsta valsts pārvaldes iestāde, kurā strādā profesionāli, motivēti un uz klientu orientēti darbinieki, kuri palīdz cilvēkiem izmantot visas iespējas savas veselības saglabāšanai un uzlabošanai.

Veselības ministrijas pamatvērtības un darbības pamatprincipi:

- tiesiskums – vienlīdzīga attieksme salīdzināmās situācijās,
- mērķtiecīgums – visu nozares institūciju un darbinieku uz vienotu mērķi orientēta un koordinēta sadarbība,
- efektivitāte – kvalitatīva un uz rezultātu vērsta profesionālu darbinieku rīcība izvirzīto mērķu sasniegšanai,
- atklātums – maksimāli plaša sabiedrības informēšana, iesaistīšana un līdzdarbība,
- sadarbība – principa “Veselības visu nozaru politikās” īstenošana”,
- pēctecība – pārmaiņu vadība, nodrošinot politikas ilgtspējību².

¹ Ministru kabineta noteikumi Nr.286 “Veselības ministrijas nolikums” <https://m.likumi.lv/doc.php?id=87141>

² Vadības ziņojums par veselības nozares darbību 2019.gadā

Veselības ministrijas galvenie darbības virzieni un mērķi:

Pārskata gadā Veselības ministrijai ir noteikti šādi divi virsmērķi³:

1. Stiprināt sabiedrības pārliecību, ka veselība ir vērtība.
2. Veselības ministrija ir darba devējs Nr. 1 valsts pārvaldes sektorā.

Pirmā virsmērķa sasniegšanai ir noteikti šādi darbības virzieni un sasniedzamie mērķi:

1. Darbības virziens **“Sabiedrības veselība”** un tā mērķi:
 - 1) Samazināt sabiedrībā liekā svara un aptaukošanās pieaugumu un palielināt fiziskās aktivitātes;
 - 2) Samazināt atkarību izplatību;
 - 3) Samazināt nelabvēlīgo vides faktoru un infekcijas slimību ietekmi uz sabiedrības veselību.
2. Darbības virziens **“Veselības aprūpe”** un tā mērķi:
 - 1) Uzlabot veselības aprūpes kvalitāti un pacientu drošību nozares resursi;
 - 2) Attīstīt veselības aprūpes pakalpojumus prioritārajās veselības jomās;
 - 3) Veicināt integrētās veselības aprūpes attīstību.
3. Darbības virziens **“Nozares resursi”** un tā mērķi:
 - 1) Veicināt finansējuma pieaugumu veselības nozarei;
 - 2) Uzlabot cilvēkresursu nodrošinājumu veselības aprūpē;
 - 3) Uzlabot veselības nozares infrastruktūru un resursu pārvaldību.

Otrā virsmērķa sasniegšanai ir noteikti šādi darbības virzieni un sasniedzamie mērķi:

1. Darbības virziens **“Personālvadība”** un tā mērķi:
 - 1) Veidot darbiniekiem saprotamus personālvadības procesus;
 - 2) Pilnveidot darbinieku motivēšanas sistēmu, vienlaikus virzoties uz konkurētspējīgu atalgojumu starp ministrijām;
 - 3) Pilnveidot visu līmeņu vadītāju vadības prasmes.
2. Darbības virziens **“Darba vide, organizācija un tehniskais nodrošinājums”** un tā mērķi:
 - 1) Veidot drošu, ērtu un veselīgu darba vidi;
 - 2) Izmantot modernas darba organizācijas metodes;

³ Veselības ministrijas darbības stratēģija -

https://www.v.m.gov.lv/lv/ministrija/veselibas_ministrijas_darbibas_strategija/;

- 3) Uzlabot ministrijā sagatavoto dokumentu kvalitāti;
 - 4) Centralizēt un modernizēsīm Veselības ministrijas lietotos IKT resursus.
3. Darbības virziens **“Darba kultūra”** un tā mērķi:
- 1) Ieviest pastāvīgu uzlabojumu kultūru;
 - 2) Uzlabot komunikāciju Veselības ministrijā;
 - 3) Stiprināt komandas kultūru Veselības ministrijā.

Veselības ministrijas galvenie uzdevumi:

Pārskata gadā Veselības ministrijas galvenie darbības virzieni:

- Izstrādāt Veselības ministrijas darbības stratēģiju 2019.-2021.gadam.
- Izstrādāt Valdības rīcības plāna veselības nozares rīcības virziena pasākumus.
- Likumā “Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2019., 2020. un 2021.gadam” sagatavot Veselības ministrijas budžeta daļu.
- Nodrošināt Eiropas Savienības (turpmāk – ES) fondu darbības programmas 2021.-2027.gadam veselības nozares sadaļu sagatavošanu un finansējuma piesaisti.
- Nodrošināt veselības reformas pasākumu izpildes turpināšanu un informatīvajā ziņojumā “Par veselības reformas pasākumu īstenošanu 2019.gadā” noteikto iznākuma rādītāju izpildes kontroli.
- Nodrošināt Latvijas prezidēšanu Ziemeļu Dimensijas Sabiedrības veselības un sociālās labklājības partnerībā.
- Turpināt darbību E-veselības projekta īstenošanā, tai skaitā apstiprināt E-veselības lietotāju padomes nolikumu un personālsastāvu.
- Saskaņā ar 2018.gada 14.novembrī noslēgto Starpresoru sadarbības memorandu, sadarbībā ar Valsts ieņēmumu dienestu un Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroju izstrādāt starpresoru vienošanās projektu par sadarbību korupcijas un nodokļu nemaksāšanas risku mazināšanā, riska informācijas aprītē un kontroles pasākumu veikšanā.
- Apstiprināt starpsektoru politikas plānošanas dokumentu antimikrobiālās rezistences izplatības ierobežošanai, nodrošinot koordinētu institūciju rīcību.
- Eiropas Komisijas Strukturālo reformu atbalsta dienesta programmas 2017-2020 atbalstītā projekta “Slimnīcu sadarbības teritorijas” ietvaros izstrādāt slimnīcu sadarbības modeli un plānu slimnīcu sadarbības modeļa ieviešanai.
- Veicināt ātrāku jauno speciālistu nonākšanu darba tirgū, kā arī attīstīt veselības nozares vajadzībām un pakalpojumu pieprasījumam atbilstošu izglītības sistēmu.
- Turpināt darbu rezidentūras procesa pilnveidošanā, t.sk., apstiprināt no valsts budžeta līdzekļiem finansējumu rezidentūras vietu skaitu

sadalījumā pa specialitātēm, kā arī uzlabot rezidentu plānošanas un uzraudzības procesu.

- Turpināt piesaistīt ārstniecības un ārstniecības atbalsta personālu reģioniem.
- Izstrādāt konceptuālo ziņojumu “Par māsas profesijas turpmāko attīstību”, lai vienkāršotu profesionālās darbības nosacījumus praktizējošām māsām un veicinātu māsas uzsākt darbu veselības nozarē.
- Veikt mērķtiecīgas darbības veselības aprūpes eksporta pakalpojumu jomas sakārtošanā un attīstībā, un eksporta pieauguma veicināšanā.
- Izstrādāt un Ministru kabinetā apstiprināt “Psihiskās veselības aprūpes pieejamības uzlabošanas plānu 2019.-2020.gadam”.
- Izstrādāt un Ministru kabinetā apstiprināt alkoholisko dzērienu patēriņa mazināšanas un alkoholisma ierobežošanas politika turpmākajam periodam.
- Turpināt attīstīt antidopinga jomu, t.sk., izstrādāt “Nacionālos antidopinga noteikumus” un konceptuālo ziņojumu par jaunieviešā antidopinga uzraudzības mehānisma funkcionalitāti, trūkumiem un priekšrocībām, kā arī par nacionālā antidopinga regulējuma noteikšanu ārējos normatīvajos aktos.
- Izstrādāt Latvijā kontrolējamo neklasificēto vielu aprites kārtību. Regulēt Latvijā kontrolējamo neklasificēto vielu apriti, pēc iespējas novēršot to izmantošanu narkotiku izgatavošanai.
- Turpināt darbu sabiedrības veselīga dzīvesveida veicināšanā, t.sk., izstrādāt veselīga uztura ieteikumus dažādām sabiedrības grupām, piemēram, pacientiem ar dažādām hroniskām neinfekcijas slimībām.
- Efektīvi ieviest īstenotos projektus, nodrošinot izvirzīto mērķu sasniegšanu plānotajā termiņā un apjomā, piemēram, Eiropas Reģionālā Attīstības fonda (turpmāk – ERAF) projekta Nr. 2.2.1.1/17/I/028 “Veselības ministrijas un padotības iestāžu IKT centralizācijas atbalsts” ieviešanu.
- Uzsākt vadības principu LEAN ieviešanu Veselības ministrijā.
- Turpināt darbu informācijas sabiedrībai aprites nodrošināšanā.
- Turpināt darbu veselības nozares jomā esošo normatīvo aktu un to grozījumu izstrādē, tādā veidā turpinot uzlabot veselības nozares strukturālo ietvaru un regulējumu.

Paveiktais veselības aprūpes jomā:

Lai nodrošinātu pacientiem pieejamāku, savlaicīgāku un kvalitatīvāku veselības aprūpi visos aprūpes līmeņos atbilstoši veselības aprūpes jomai pieejamam finansējumam, pārskata gadā Veselības ministrijā izstrādāti un apstiprināti grozījumi Ministru kabineta 2018.gada 28.augusta noteikumos

Nr. 555 “Veselības aprūpes pakalpojumu organizēšanas un samaksas kārtība”⁴, ietverot šādus būtiskākos pasākumus:

- ārstniecības personu vidējās darba samaksas paaugstināšanu par 10%;
- stacionāro veselības aprūpes pakalpojumu tarifu, fiksēto piemaksu, kapitācijas naudas apmēra un aprūpes epizožu tarifu speciālistiem izmaiņas;
- pacienta līdzmaksājumu apmēra izmaiņas;
- izmaiņas valsts apmaksātās medicīniskās rehabilitācijas saņemšanas kārtībā;
- prasību ieviest iekšējās kontroles sistēmu korupcijas un interešu konflikta novēršanai privātajās ārstniecības un veselības aprūpes iestādēs, kuras piedalās Nacionālā veselības dienesta izsludinātos iepirkumos un atbilst noteiktiem kritērijiem;
- paplašināt iespēju pie infektologa vērsties kā pie tiešās pieejamības speciālista tiem cilvēkiem, kuri ir kontaktpersonas stacionārā ārstēšanu saņemošiem pacientiem ar apstiprinātu HIV infekciju;
- vienkāršot kārtību, kā personas ar atkarībām vēršas pēc palīdzības pie speciālista, nosakot narkologu kā tiešās pieejamības speciālistu arī personām bez iepriekš noteiktām diagnozēm un nosūtījuma.

Izstrādāts informatīvais ziņojums “Par izmaiņām slimnīcu darbībā”⁵, kas paredz slimnīcu darbības vērtēšanu atbilstoši noteiktajam līmenim, un diskusijas ar slimnīcām par nepieciešamajām izmaiņām slimnīcu darbībā, līmeņa pārskatīšanu slimnīcām ar mazu pacientu skaitu.

Lai nodrošinātu iedzīvotājiem uz pierādījumiem balstītas, iespējami mūsdienīgas, kvalitatīvas un viņu vajadzībām atbilstošas psihiskās veselības aprūpes pieejamību, apstiprināts “Psihiskās veselības aprūpes pieejamības uzlabošanas plāns 2019.-2020.gadam”⁶. Plāns ietver tādas rīcības virzienus kā profilakse, agrīna diagnostika, savlaicīga ambulatorā un stacionārā ārstēšana, medicīniskā rehabilitācija, veselības aprūpes koordinēšana, psihiskās veselības veicināšana, cilvēkresursi psihiatrijā. Plānā iekļautās aktivitātes paredz arī veselības aprūpes speciālistu izglītošanu par psihisko veselību un agrīnām psihisko saslimšanu diagnostikas metodēm.

Veikti šādi pasākumi slimību agrīnas diagnostikas un savlaicīgas ārstēšanas nodrošināšanai:

- lai uzlabotu onkoloģisko slimību diagnostiku, no 2019.gada 1.oktobra valsts apmaksātu zarnu vēža profilaktisko pārbaūžu veikšanai ieviests jauns tests slēpto jeb neredzamo asiņu noteikšanai fēcēs, pielietojot imūnķīmijas metodi;
- lai ģimenes ārsts iespējami ātri varētu nozīmēt nepieciešamo ārstēšanu

⁴ Ministru kabineta 2019.gada 10.decembra noteikumi Nr.642; Ministru kabineta 2019.gada 7.maija noteikumi Nr.192; Ministru kabineta 2019.gada 26.marta noteikumi Nr. 132 (saistībā ar Brexit);

⁵ Ska tīts Ministru kabineta 2019.gada 10.septembra sēdē;

⁶ Apstiprināts ar Ministru kabineta 2019.gada 19.jūnija rīkojumu Nr.299;

pacienti ar sirds un asinsvadu slimībām, veiktas izmaiņas sirds un asinsvadu skrīninga programmas (SCORE) norisē – jau pirmā ārstā apmeklējuma laikā ģimenes ārsts varēs nosūtīt pacientu veikt lipidogrammu un elektrokardiogrammu, otrajā tikšanās reizē nozīmējot ārstēšanu, ja tāda nepieciešama.

Pārskata gadā noteikta kārtība, kādā ģimenes ārsti vai citi speciālisti (psihoterapeits, ginekologs vai citas ārstniecības personas) tiks apmācīti sniegt konsultāciju grūtniecei, kura vēlas mākslīgi pārtraukt grūtniecību⁷.

Precizēta medicīnisko dokumentu lietvedības kārtība, aktualizējot informāciju, ko satur medicīniskā dokumentācija, medicīnisko ierakstu apstrādes un uzglabāšanas kārtību, medicīnisko dokumentu iznīcināšanas kārtību⁸.

Precizēta ārstniecības iestādēm, kas nodrošina medicīniskās apaugļošanas pakalpojumus, noteiktā datu sniegšanas kārtība vienotajam dzimumšūnu donoru reģistram⁹.

Paplašināts regulējums darbībām ar cilvēku audiem un šūnām, nosakot kārtību, kādā iegūst, apstrādā, uzglabā, izplata (arī eksportē un importē) dzimumšūnas un nodrošina to izsekojamību, kā arī kvalitātes un drošības prasības dzimumšūnu ieguvei, apstrādei, uzglabāšanai, izplatīšanai (arī eksportam un importam) un izsekojamībai¹⁰.

Veikti grozījumi noteikumos, lai uzlabotu grūtnieču ultrasonogrāfisko izmeklējumu kvalitāti, paplašinātu jaundzimušo ģenētiski iedzimto slimību skrīningu ar jauniem izmeklējumiem agrīnai ārstējamu patoloģiju diagnosticēšanai, nodrošinātu grūtnieces informēšanu par nepieciešamību vakcinēties pret sezonālo gripu, kā arī par nepieciešamību pievērst uzmanību augļa kustībām¹¹.

Pilnveidots Valsts operatīvās medicīniskās komisijas sastāvs, papildinot to ar pārstāvjiem no Valsts asinsdonoru centra, Veselības inspekcijas, Valsts tiesu medicīnas ekspertīzes centra un VSIA “Bērnu klīniskā universitātes slimnīca”, tādējādi nodrošinot visu veselības nozares institūciju resursu iesaisti ārkārtas medicīniskajās un ārkārtas sabiedrības veselības situācijās¹².

Lai mazinātu neatbilstošu valsts sociālās apdrošināšanas izmaksu veikšanas risku, apkopota informācija par e-darbnespējas lapām, kas izsniegtas

⁷ Ministru kabineta 2019.gada 17.septembra noteikumi Nr. 440 “Apmācības programmas saturs un apmācības nodrošināšanas kārtība konsultācijas sniegšanā grūtniecei, kura vēlas mākslīgi pārtraukt grūtniecību”;

⁸ Ministru kabineta 2019.gada 02.jūlija noteikumi Nr.300 “Grozījumi Ministru kabineta 2006.gada 4.aprīļa noteikumos Nr.265 “Medicīnisko dokumentu lietvedības kārtība””;

⁹ Ministru kabineta 2019.gada 12.marta noteikumi Nr.113 “Grozījumi Ministru kabineta 2003.gada 16.decembra noteikumos Nr.716 “Medicīniskās apaugļošanas organizatoriskā kārtība un neauglīgo ģimeņu reģistra, medicīniskās apaugļošanas reģistra, dzimumšūnu donoru reģistra un donoru dzimumšūnu banku izveidošanas kārtība””;

¹⁰ Ministru kabineta 2019.gada 12.marta noteikumi Nr.114 “Grozījumi Ministru kabineta 2013.gada 22.oktobra noteikumos Nr.1176 “Cilvēka audu un šūnu izmantošanas kārtība””;

¹¹ Ministru kabineta 2019.gada 17.septembra noteikumi Nr.441 “Grozījumi Ministru kabineta 2006.gada 25.jūlija noteikumos Nr.611 “Dzemdību palīdzības nodrošināšanas kārtība””;

¹² Ministru kabineta 2019.gada 16.jūlija noteikumi Nr.348 “Grozījums Ministru kabineta 2011.gada 13.decembra noteikumos Nr.956 “Valsts operatīvās medicīniskās komisijas nolikums””;

ar atpakaļejošu datumu. Veikts risku novērtējums, un sniegti priekšlikumi situācijas uzlabošanai¹³.

Izstrādāts un Valsts sekretāru sanāksmē 2019.gada 14.novembrī izsludināts konceptuālais ziņojums par risinājumu medicīniska rakstura piespiedu līdzekļa izpildes regulējumam, kurā ietverts situācijas izklāsts, konstatētās problēmas, kā arī sniegti priekšlikumi nepieciešamajiem grozījumiem tiesību aktos¹⁴.

Izstrādāts un Valsts kancelejā iesniegts informatīvais ziņojums par papildu finansējuma nepieciešamību veselības aprūpes pakalpojumu nodrošināšanai darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” 9.2.2.specifiskā atbalsta mērķa “Palielināt kvalitatīvu institucionālai aprūpei alternatīvu sociālo pakalpojumu dzīvesvietā un ģimeniskai videi pietuvinātu pakalpojumu pieejamību personām ar invaliditāti un bērniem” 9.2.2.1.pasākuma “Deinstitucionalizācija” ietvaros¹⁵.

Paveiktais sabiedrības veselības jomā:

Pārskata gadā 19.martā pieņemti grozījumi vakcinācijas noteikumos¹⁶, lai bērnu vakcinācijas kalendārā no 2019.gada 1.oktobra iekļautu bērnu (līdz 2 gadiem) un grūtnieču vakcināciju pret gripu; bērnu vakcinācijas kalendārā 14 gadus veciem bērniem pārtraukt vakcinācijas pret poliomielītu 6.devas ievadīšanu, kā arī uzlikt visām vakcinācijas iestādēm par pienākumu atbildēt par vakcīnu krājumu racionālu izlietojumu.

Valsts kancelejā pārskata gadā 8.aprīlī iesniegts Veselības ministrijas aktualizētais informatīvais ziņojums par valsts piešķirto dotāciju pašvaldībām to vispārējās izglītības iestāžu izglītojamo ēdināšanai, kuras īsteno pamatzglītības programmas, lai bērniem izglītības iestādēs nodrošinātu kvalitatīvu un uzturvielām bagātu ēdienu.

Pārskata gadā Ministru kabinetā 17.jūnijā apstiprināts konceptuālais ziņojums “Par jaunieviešā antidopinga uzraudzības mehānisma funkcionalitāti, trūkumiem un priekšrocībām, kā arī nacionālā antidopinga regulējuma noteikšanu ārējos normatīvajos aktos”.

Pārskata gadā 14.augustā apstiprināts jauns politikas plānošanas dokuments “Antimikrobiālās rezistences ierobežošanas un piesardzīgas antibiotiku lietošanas plāns “Viena veselība” 2019.-2020.gadam”¹⁷, kas paredz virkni jaunu iniciatīvu veselības politikā, lai mazinātu antimikrobiālās rezistences izplatību un veicinātu atbildīgu un piesardzīgu antibiotiku lietošanu.

¹³ Veselības ministrijas 2019.gada 8.aprīļa vēstule Labklājības ministrijai, Nacionālajam veselības dienestam, Veselības inspekcijai;

¹⁴ Apstiprināts ar Ministru kabineta 2020.gada 29.aprīļa rīkojumu Nr.233;

¹⁵ Izskatīts Ministru kabineta sēdē 2020.gada 3.martā (prot. Nr.9 34.§);

¹⁶ Ministru kabineta 2000.gada 26.septembra noteikumos Nr. 330 “Vakcinācijas noteikumi”
<https://m.likumi.lv/doc.php?id=11215>;

¹⁷ Antimikrobiālās rezistences ierobežošanas un piesardzīgas antibiotiku lietošanas plāns “Viena veselība” 2019.-2020.gadam <http://polsis.mk.gov.lv/documents/6523>;

Veiktas izmaiņas HIV inficēto personu veselības aprūpes organizācijā, paredzot to, ka personām, kurām HIV profilakses punktā ir veikts eksprestests un šis tests ir reaktīvs, infektologs ir tiešās pieejamības infektologs. Tādējādi nodrošinot, ka šīs personas nokļūst pie speciālista ievērojami ātrāk.

Pārskata gadā izveidots un darbu uzsāka jauns reģistrs – “HIV/AIDS gadījumu valsts reģistrs”. “HIV/AIDS gadījumu valsts reģistrs” izveidots atbilstoši mūsdienu prasībām un vajadzībām, un nodrošina kvalitatīvāku epidemioloģisko datu par saslimšanas gadījumiem ar HIV/AIDS ieguvī, uzglabāšanu un izmantošanu, tādejādi pilnveidojot vienu no būtiskiem instrumentiem, kas palīdz uzraudzīt un ierobežot HIV/AIDS izplatību Latvijā.

Ministru kabinetā 8.janvārī pieņemti noteikumi Nr. 7 “Grozījumi Ministru kabineta 2008.gada 15.septembra noteikumos Nr. 746 “Ar noteiktām slimībām slimojošu pacientu reģistra izveides, papildināšanas un uzturēšanas kārtība”¹⁸ (stājās spēkā 2019.gada 1.jūlijā pēc HIV reģistra moduļa izstrādes).

Pārskata gadā 17.decembrī pieņemti grozījumi noteikumos ar noteiktām slimībām slimojošu pacientu reģistra izveides, papildināšanas un uzturēšanas kārtība, kuros veikti tehniski labojumi, lai ievadot datus ar noteiktām slimībām slimojošu pacientu reģistrā, tie tiktu salīdzināti ar Jaundzimušo reģistru, ja tiek reģistrēts HIV infekcijas vertikālās transmisijas gadījums bērnam.

2019.gadā sagatavoti Ministru kabineta 2019.gada 24.septembra noteikumi Nr. 448 “Nacionālie antidopinga noteikumi” un Ministru kabineta 2019.gada 24.septembra noteikumi Nr. 447 “Par Pasaules Antidopinga aģentūras 2015.gada Pasaules Antidopinga kodeksa pieņemšanu”, kas no 2019.gada 1.oktobra nosaka Nacionālās antidopinga sistēmas regulējumu.

Pārskata gadā 1.oktobrī pilnībā stājās spēkā Ministru kabineta 2018.gada 9.oktobra noteikumi Nr. 631 “Higiēnas prasības skaistumkopšanas pakalpojumu sniegšanai”, t.sk. dezinfekcijas un sterilizācijas plāna detalizētāka izstrāde, prasības piederumu sterilizācijai, sterilizācijas iekārtām un higiēnas prasību apmācītāju izglītības līmenim. Prasības noteiktas, lai uzlabotu skaistumkopšanas pakalpojumu drošību un mazinātu ar šiem pakalpojumiem saistītos inficēšanās riskus.

Pārskata gadā sagatavoti un apstiprināti grozījumi noteikumos par kārtību, kādā skaistumkopšanas un tetovēšanas pakalpojumu sniedzēji paziņo par saimnieciskās darbības uzsākšanu¹⁹, kas izstrādāti, lai vienkāršotu un atvieglotu veidlapas, ar kuru skaistumkopšanas un tetovēšanas pakalpojumu sniedzēji paziņo par saimnieciskās darbības uzsākšanu, aizpildīšanu.

Sagatavoti un apstiprināti Ministru kabineta 2019.gada 2.jūlija noteikumi Nr. 299 “Epidemioloģiskās drošības pasākumi tuberkulozes izplatības ierobežošanai”, kas nosaka pienākumus un kompetenču sadali tuberkulozes

¹⁸ Ministru kabineta 2008.gada 15.septembra noteikumi Nr. 746 “Ar noteiktām slimībām slimojošu pacientu reģistra izveides, papildināšanas un uzturēšanas kārtība” <https://likumi.lv/ta/id/181288-ar-noteiktam-slimibam-slimojosu-pacientu-registra-izveides-papildinasanas-un-uzturesanas-kartiba>;

¹⁹ Ministru kabineta 2015.gada 8.decembra noteikumi Nr. 693 “Kārtība, kādā skaistumkopšanas un tetovēšanas pakalpojumu sniedzēji paziņo par saimnieciskās darbības uzsākšanu” <https://m.likumi.lv/doc.php?id=278396>;

uzraudzībai un pasākumus, kas veicami, lai ierobežotu tuberkulozes izplatību: tuberkulozes un latentas tuberkulozes infekcijas diagnostiku, tuberkulīna plānošanu, sadali un tuberkulīndiagnostikas uzskaiti, kontaktpersonu apzināšanu un izmeklēšanu, tuberkulozes pacientu un latentas tuberkulozes profilaktisko ārstēšanu, tuberkulozes diagnostikas un ārstēšanas metodisko vadību, zāļu plānošanu.

Pārskata gada 15.oktobrī pieņemti grozījumi noteikumos par Latvijā kontrolējamajām narkotiskajām vielām, psihotropajām vielām un prekursoriem²⁰, lai papildinātu kontrolējamo narkotisko un psihotropo vielu sarakstus ar jaunām vielām.

Izstrādāti grozījumi likumā “Par Krimināllikuma spēkā stāšanās un piemērošanas kārtību”, likuma 2.pielikumu papildinot ar jaunām kontrolei līdz šim nepakļautām narkotiskām un psihotropām vielām un nosakot tām apmērus. Pieņemti Saeimā 2019.gada 26.septembrī un stājās spēkā 8.oktobrī.

Izstrādāti grozījumi likumā “Par narkotisko un psihotropo vielu un zāļu likumīgās aprites kārtību”, lai nacionālajā likumdošanā pārņemtu Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2017/2103 (2017.gada 15.novembris), ar ko groza Padomes Pamatlēmumu 2004/757/TI, lai narkotiskās vielas definīcijā iekļautu jaunas psihoaktīvas vielas, un atceļ Padomes Lēmumu 2005/387/TI normas. Pieņemti Saeimā 2019.gada 19.jūnijā un stājās spēkā 3.jūlijā.

Pārskata gadā 4.aprīlī pieņemti Saeimā un 1.jūlijā stājās spēkā grozījumi Tabakas izstrādājumu, augu smēķēšanas produktu, elektronisko smēķēšanas ierīču un to šķidrumu aprites likumā, kas paredz noteikt visām elektroniskajām smēķēšanas ierīcēm vienādas prasības, neatkarīgi no tā, vai minētās ierīces satur vai nesatur nikotīnu. Tāpat grozījumi paredz papildu ierobežojumus smēķēšanas produktu aprītei, aizliedz ražot saldumus un citas preces, kas atgādina tabakas izstrādājumus un elektroniskās smēķēšanas ierīces, kā arī aizliedz uz smēķēšanas produktu iepakojumiem izmantot Latvijas valsts simbolus, fiziskas personas un animācijas tēlus. Plānots, ka 2020.gada 1.oktobrī spēkā stāsies šajos grozījumos pieņemtā norma, kas aizliedz mazumtirdzniecības vietās izvietot smēķēšanas produktus un to preču zīmes tā, ka pircēji var tās redzēt. Lai nodrošinātu pircēju informēšanu par smēķēšanas produktiem mazumtirdzniecības vietā pēc pircēja pieprasījuma būs pieejama informācijas lapa, kurā norādīts izstrādājuma nosaukums, tā cena un daudzums vienā iepakojuma vienībā.

2019.gada 7.novembrī Saeimā pieņemti grozījumi Enerģijas dzērienu aprites likumā, paredzot pārņemt Latvijas Administratīvo pārkāpuma kodeksā noteikto administratīvo atbildību par enerģijas dzērienu pārdošanu personām, kuras ir jaunākas par 18 gadiem. Veiktie grozījumi stājās spēkā 5.decembrī.

²⁰ Ministru kabineta 2005.gada 8.novembra noteikumi Nr. 847 “Noteikumi par Latvijā kontrolējamajām narkotiskajām vielām, psihotropajām vielām un prekursoriem” <https://likumi.lv/ta/id/121086-noteikumi-par-latvija-kontrolejamajam-narkotiskajam-vielam-psihotropajam-vielam-un-prekursoriem>;

Pārskata gada 12.februārī pieņemti grozījumi Uztura padomes nolikumā²¹, lai pārskatītu un precizētu uztura padomes locekļu sastāvu.

Pārskata gada 8.jūnijā stājās spēkā grozījumi Ministru kabineta 2017.gada 28.novembra noteikumos Nr. 692 “Peldvietas izveidošanas, uzturēšanas un ūdens kvalitātes pārvaldības kārtība”, papildinot iekšzemes peldvietu sarakstu ar vienu jaunu peldvietu un veicinot iedzīvotāju veselīga un droša dzīvesveida iespējas.

Sagatavoti un apstiprināti grozījumi Ministru kabineta noteikumos par kontaktpersonu noteikšanas, primārās medicīniskās pārbaudes, laboratoriskās pārbaudes un medicīniskās novērošanas kārtība²², kas izstrādāti, lai:

- 1) precizētu prasības attiecībā uz kontaktpersonu noteikšanu HIV un seksuāli transmisīvo infekciju gadījumos;
- 2) precizētu iestāžu kompetenci un pienākumus ar asinīm pārnesamu infekcijas slimību gadījumos;
- 3) svītrotu jautājumus, kas attiecas uz tuberkulozes kontaktpersonu apzināšanu un izmeklēšanu, jo tie detalizētāk ir noteikti Ministru kabineta 2019.gada 2.jūlija noteikumos Nr. 299 “Epidemioloģiskās drošības pasākumi tuberkulozes izplatības ierobežošanai”.

Paveiktais farmācijas jomā:

Pārskata periodā pabeigtas izmaiņas normatīvajā regulējumā, lai nodrošinātu ar zāļu verifikācijas sekmīgu ieviešanu Latvijā, tādējādi būtiski mazinot risku, ka legālajā zāļu tirdzniecības aprītē varētu nonākt zāles.

Pārskata periodā uzsākts darbs pie svarīgāko farmācijas jomu regulējošo normatīvo aktu pārskatīšanas sadarbībā ar Farmācijas jomas konsultatīvo padomi, tādējādi kompleksi un sistēmiski risinot jautājumus, lai uzlabotu zāļu finansiālo un fizisko pieejamību.

Pārskata periodā reformēta no valsts budžeta līdzekļiem kompensēto zāļu izrakstīšanas kārtība, nosakot, ka no 2020.gada 1.aprīļa valsts kompensējamās zāles tiks izrakstītas lietojot zāļu aktīvās vielas starptautiski nepatentētos nosaukumu²³, savukārt aptiekās izsniegtas zemākās cenas zāles, tādējādi minēto sistēmu pielīdzinot Vācijas, Lielbritānijas, Dānijas un kaimiņvalstu Latvijas un Lietuvas modelim. Minētās izmaiņas pozitīvi novērtēja arī Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija.

²¹ Ministru kabineta 2006.gada 21.marta noteikumi Nr. 229 “Uztura padomes nolikums”

<https://likumi.lv/ta/id/131801-uztura-padomes-nolikums/>;

²² Ministru kabineta 2006.gada 19.septembra noteikumi Nr. 774 “Kontaktpersonu noteikšanas, primārās medicīniskās pārbaudes, laboratoriskās pārbaudes un medicīniskās novērošanas kārtība”

<https://likumi.lv/ta/id/144279-kontaktpersonu-noteikšanas-primaras-mediciniskas-parbaudes-laboratoriskas-parbaudes-un-mediciniskas-noverosanas-kartiba>;

²³ Par zāļu starptautiskā nepatentētā nosaukuma izrakstīšanu no 2020.gada 1.aprīļa

<https://www.zva.gov.lv/lv/veselibas-aprupes-specialistiem-un-iestadem/zales/zalu-starptautiska-nepatenteta-nosaukuma-izrakstisanu-no-2020-gada-1-aprila>;

Pārskata gadā izstrādāti un pieņemti grozījumi Ministru kabineta noteikumos par Medicīnisko dokumentu lietvedības kārtību²⁴, ar kuriem noteikts, ka ārstniecības personas izrakstā no stacionāra vai ambulatorajā pacienta medicīniskajā kartē, norādot informāciju par lietojamajiem medikamentiem, lielos zāļu aktīvās vielas starptautisko nosaukumu. Tādējādi sekmējot racionālu zāļu lietošanu.

Pārskata gadā izstrādāti un pieņemti grozījumi Ministru kabineta noteikumos par ārstniecībā izmantojamo medicīnisko tehnoloģiju apstiprināšanas un jaunu medicīnisko tehnoloģiju ieviešanas kārtību²⁵, ar kuriem Veselības ministrijas padotībā esošo valsts pārvaldes iestāžu reorganizācijas ietvarā Zāļu valsts aģentūrai noteikta funkcija apstiprināt un reģistrēt ārstniecībā izmantojamās medicīniskās tehnoloģijas, kā arī veidot un uzturēt to datubāzi.

Pārskata gadā izstrādāti un pieņemti grozījumi Ministru kabineta noteikumos par ambulatorajai ārstēšanai paredzēto zāļu un medicīnisko ierīču iegādes izdevumu kompensācijas kārtību²⁶, ar kuru tika noteikts, ka zāļu un medicīnisko ierīču izmaksu efektivitāti vērtē Zāļu valsts aģentūra, kuras atzinums ir viens no dokumentiem, kas iesniedzams Nacionālajā veselības dienestā kopā ar iesniegumu zāļu iekļaušanai kompensējamo zāļu sarakstā. Ar minēto projektu veicināta zāļu finansiālā pieejamība ar šādiem pasākumiem:

1) veicot kompensējamo zāļu cenu salīdzināšanu ar citu valstu cenām, noteikts, ka zāļu vai medicīnisko ierīču cena nav augstāka par šo zāļu vai medicīnisko ierīču otro zemāko ražotāja realizācijas cenu vai vairumtirdzniecības cenu Čehijā, Dānijā, Polijā, Rumānijā, Slovākijā un Ungārijā un nepārsniedz šo zāļu vai medicīnisko ierīču ražotāja realizācijas cenu vai vairumtirdzniecības cenu Igaunijā un Lietuvā. Noteikts, ka cenu starpība starp lētākajām un dārgākajām līdzvērtīgas terapeitiskās efektivitātes zālēm nepārsniedz 100 % sliekšni;

2) izrakstot kompensējamās zāles lietojams zāļu vai vispārīgais nosaukums. Ārsts izrakstot recepti var lietot firmas nosaukumu tikai gadījumos, kad ir medicīniska rakstura nosacījumi. Piemēram, zināma blakusparādību rašanās, lietojot kompensējamo zāļu sarakstā esošās lētākās līdzvērtīgas terapeitiskās efektivitātes zāles vai, piemēram, šaura terapeitiskā indeksa zāļu izrakstīšanas gadījumā. Zāļu vispārīgā nosaukuma izrakstīšanai jābūt vismaz 70 % gadījumos no visa gada laikā kopējā izrakstīto zāļu daudzuma;

3) ja kompensējamo zāļu sarakstā ir divas vai vairākas līdzvērtīgas terapeitiskās efektivitātes zāles ar zemāko kompensācijas bāzes cenu, ir paredzēts aptiekas pienākums savos krājumos turēt visas lētākās zāles, līdz ar to tiek

²⁴ Ministru kabineta 2006.gada 4.aprīļa noteikumi Nr. 265 "Medicīnisko dokumentu lietvedības kārtība"
<https://likumi.lv/doc.php?id=132359>;

²⁵ Ministru kabineta 2005.gada 28.jūnija noteikumi Nr. 468 "Ārstniecībā izmantojamo medicīnisko tehnoloģiju apstiprināšanas un jaunu medicīnisko tehnoloģiju ieviešanas kārtība"
<https://likumi.lv/doc.php?id=111618>;

²⁶ Ministru kabineta 2005.gada 28.jūnija noteikumi Nr. 468 "Ārstniecībā izmantojamo medicīnisko tehnoloģiju apstiprināšanas un jaunu medicīnisko tehnoloģiju ieviešanas kārtība"
<https://likumi.lv/ta/id/147522-ambulatorajai-arstesanai-paredzeto-zalu-un-medicinisko-iericu-iegades-izdevumu-kompensacijas-kartiba>;

stiprināta iespēja pacientam veikt izvēli no visa kompensējamo zāļu sarakstā esošā lētāko līdzvērtīgas terapeitiskās efektivitātes zāļu klāsta.

Pārskata gadā izstrādāti un pieņemti Ministru kabineta 2019.gada 18.jūnija noteikumi Nr. 256 “Valsts materiālajās rezervēs ietilpstošo zāļu un medicīnisko ierīču atsavināšanas kārtība”, kuru mērķis ir pēc iespējas mazināt no valsts budžeta līdzekļiem nepieciešamo finansējumu jaunu valsts materiālajās rezervēs ietilpstošo zāļu un medicīnisko ierīču iegādei, pārdodot esošos resursus, kas drīzumā kļūs nederīgi, un aizstātu pret jaunākiem resursiem. Tādējādi nodrošinot materiālo rezervju gatavību izmantošanai katastrofu, militāru un citu apdraudējumu gadījumos.

Pārskata gadā izstrādāti un pieņemti grozījumi noteikumos par veidlapu izgatavošanas un uzglabāšanas, kā arī recepšu izrakstīšanas un uzglabāšanas noteikumos²⁷, ar kuriem noteiktas ārsta palīga tiesības sadarbībā ar ārstu izrakstīt īpašo recepti, ar kuru no valsts budžeta līdzekļiem kompensētas zāles vai medicīniskās ierīces. Noteiktas arī medicīnas māsas tiesības atsevišķos gadījumos ģimenes ārsta dota uzdevuma ietvarā tehniski izrakstīt elektronisko recepti, tai skaitā īpašo elektronisko recepti, ar kuru no valsts budžeta līdzekļiem tiek kompensētas zāles vai medicīniskās ierīces. Ar noteikumiem precizētas arī praksē konstatētās regulējuma nepilnības. Tādējādi efektīvizējot zāļu izrakstīšanas kārtību un ģimenes ārsta resursus.

Pieņemti grozījumi noteikumos par zāļu izplatīšanas un kvalitātes kontroles kārtību²⁸, ar kuriem veiktas nepieciešamās darbības zāļu verifikācijas sistēmas ieviešanai un visas nepieciešamās darbības no Veselības ministrijas kompetences puses, lai minētā sistēma tiktu sekmīgi ieviesta.

Paveiktais kapitālsabiedrību uzraudzības jomā:

Pārskata gadā apstiprināti SIA “Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca”, VSIA “Paula Stradiņa klīniskā universitātes slimnīca”, VSIA “Bērnu klīniskā universitātes slimnīca”, VSIA “Rīgas psihiatrijas un narkoloģijas centrs”, VSIA “Traumatoloģijas un ortopēdijas slimnīca”, VSIA “Nacionālais rehabilitācijas centrs “Vaivari””, VSIA “Strenču psihoneiroloģiskā slimnīca”, VSIA “Slimnīca “Ģintermuiža””, VSIA “Aknīstes psihoneiroloģiskā slimnīca” un VSIA “Bērnu psihoneiroloģiskā slimnīca “Ainaži”” vispārējie stratēģiskie mērķi.

Pārskata gadā pieņemts Ministru kabineta 2019.gada 25.novembra rīkojums Nr.586 “Par valstij dividendēs izmaksājamo VSIA “Aknīstes psihoneiroloģiskā slimnīca”, VSIA “Daugavpils psihoneiroloģiskā slimnīca”, VSIA “Slimnīca “Ģintermuiža””, VSIA “Piejūras slimnīca” un VSIA

²⁷ Ministru kabineta 2005.gada 8.martā noteikumi Nr.175 "Recepšu veidlapu izgatavošanas un uzglabāšanas, kā arī recepšu izrakstīšanas un uzglabāšanas noteikumi" <https://likumi.lv/ta/id/104228-recepsu-veidlapu-izgatavosanas-un-uzglabanas-ka-ari-recepsu-izrakstisanas-noteikumi>;

²⁸ Ministru kabineta 2007.gada 26.jūnija noteikumi Nr. 416 “Zāļu izplatīšanas un kvalitātes kontroles kārtība” <https://likumi.lv/ta/id/159645-zalu-izplatisanas-un-kvalitates-kontroles-kartiba>;

“Nacionālais rehabilitācijas centrs “Vaivari”” 2018.gada peļņas daļu”, kas paredz, ka kapitālsabiedrībām, kas 2018.gadu noslēgušas ar peļņu, nav jāmaksā dividendes un peļņa tiek novirzīta infrastruktūras uzlabošanai, lai uzlabotu valsts apmaksāto veselības aprūpes pakalpojumu kvalitāti un pieejamību.

Ministrijas īstenotās budžeta programmas:

Veselības nozares 2019.gada budžeta izdevumi sadalīti šādās pamatbudžeta programmās, skatīt 1.tabulu “Veselības nozares 2019.gada budžeta izdevumi”:

1.tabula. “Veselības nozares 2019.gada budžeta izdevumi”	
Valsts budžeta programmas	Budžeta izdevumi (eiro)
Medicīnas izglītība	37 929 577
Kultūra	784 329
Veselības aprūpes nodrošināšana	1 020 019 760
Starptautisko saistību un līgumu izpildes nodrošināšana	368 962
Specializētās veselības aprūpes nodrošināšana	89 532 000
Veselības aprūpes finansējuma administrēšana	9 212 724
Veselības nozares uzraudzība	8 421 794
Nozaru vadība un politikas plānošana	3 640 223
Eiropas Reģionālās attīstības fonda (turpmāk - ERAF) projektu un pasākumu īstenošana	1 177 863
Eiropas Sociālā fonda (turpmāk - ESF) projektu un pasākumu īstenošana	8 536 148
Eiropas Kopienas iniciatīvas projektu un pasākumu īstenošana	2 500
3.mērķa „Eiropas teritoriālā sadarbība” pārrobežu sadarbības programmu, projektu un pasākumu īstenošana	665 527
Citu ES politiku instrumentu projektu un pasākumu īstenošana	782 145
Pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansētie projekti	10 000
Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem izlietojums	697 388
Kopā:	1 181 780 940

Padotībā esošās iestādes un kapitālsabiedrības:

Veselības ministrijas padotībā 2019.gadā bija šādas tiešās pārvaldes iestādes:

- Latvijas Antidopinga birojs²⁹
- Nacionālais veselības dienests

²⁹ Saskaņā ar Ministru kabineta 2018.gada 29.maija rīkojumu Nr.227 “Par Veselības ministrijas padotībā esošo valsts pārvaldes iestāžu reorganizāciju” Valsts sporta medicīnas centrs ir reorganizēts, izveidojot Latvijas Antidopinga biroju;

- Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienests
- Paula Stradiņa Medicīnas vēstures muzejs
- Rīgas Stradiņa universitāte
- Slimību profilakses un kontroles centrs
- Valsts asinsdonoru centrs
- Valsts tiesu medicīnas ekspertīzes centrs
- Veselības inspekcija
- Zāļu valsts aģentūra

Veselības ministrija pārskata gadā bija valsts kapitāla daļu turētāja šādās kapitālsabiedrībās (2.tabula), kas saskaņā ar Nacionālo veselības dienestu noslēgto līgumu par valsts apmaksāto veselības aprūpes pakalpojumu sniegšanu saņem finanšu līdzekļus atbilstoši padarītajam darbam.

2.tabula. "Veselības ministrijas kapitālsabiedrības 2019.gadā"

VSIA "Aknīstes psihoneiroloģiskā slimnīca"	www.aknistespns.lv
VSIA "Bērnu klīniskā universitātes slimnīca"	www.bkus.lv
VSIA "Bērnu psihoneiroloģiskā slimnīca "Ainaži" "	www.ainazuslimnica.lv
VSIA "Daugavpils psihoneiroloģiskā slimnīca"	www.dpns.gov.lv
VSIA "Nacionālais rehabilitācijas centrs "Vaivari" "	www.nrcvaivari.lv
VSIA "Paula Stradiņa klīniskā universitātes slimnīca"	www.stradini.lv
VSIA "Piejūras slimnīca"	piejurasslimnica.lv
SIA "Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca"	www.aslimnica.lv
VSIA "Rīgas psihiatrijas un narkoloģijas centrs"	www.rpnc.lv
VSIA "Slimnīca "Ģintermuiža" "	www.gintermuiza.lv
VSIA "Strenču psihoneiroloģiskā slimnīca"	strencupns.lv
VSIA "Traumatoloģijas un ortopēdijas slimnīca"	www.tos.lv
SIA "Ludzas medicīnas centrs"	www.ludzahospital.lv

Veselības ministrija bija valsts kapitāla daļu turētāja arī SIA "Lielstraupes pils" (iepriekš VSIA "Straupes narkoloģiskā slimnīca"), kuras sniegtie valsts apmaksātie narkoloģiskie pakalpojumi pārskata gadā nodrošināti (kopš 2018.gada 1.janvāra) VSIA "Strenču psihoneiroloģiskā slimnīca", ņemot vērā SIA "Lielstraupes pils" infrastruktūras neatbilstību obligātajām prasībām ārstniecības iestādei.

Atgādinām, ka 2018.gada 22.februārī starp Veselības ministriju un Pārgaujas novada pašvaldību noslēgts sadarbības līgums, kura ietvaros abas puses vienojās par kopēju sadarbību līdz brīdim, kad Veselības ministrija iegulda īpašumus SIA “Lielstraupes pils” pamatkapitālā un bez atlīdzības nodod Pārgaujas novada pašvaldības īpašumā SIA “Lielstraupes pils” kapitāla daļas. Puses vienojās, ka sadarbības līguma mērķis ir nodrošināt lietderīgu īpašumu lietošanu, apsaimniekošanu un pārvaldīšanu, nepasliktinot to tehnisko un vizuālo stāvokli līdz īpašumu nodošanai Pārgaujas novada pašvaldībai.

SIA “Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca” pieder kapitāla daļas SIA “Rīgas Hematoloģijas centrs” 100% apmērā un SIA “Veselības centrs “Bīķernieki”” 99,58% apmērā.

Pārskata gadā Veselības ministrija, lai uzlabotu finansiālās disciplīnas ievērošanu un darbības efektivitātes uzlabošanu, turpināja pilnveidot kapitālsabiedrību uzraudzības procesu un uzraudzīt augstāk minēto kapitālsabiedrību:

- budžetu plānošanas procesu
- darbības rezultātus, analizējot to iesniegtās ceturkšņa budžeta izpildes atskaites un finanšu pārskatus
- plānoto investīciju realizāciju

Atbilstoši Ministru kabineta 2017.gada 15.novembra rīkojuma Nr. 680 “Par ārstniecības iestāžu valsts galvoto aizdevumu saistību iekļaušanu valsts budžeta ilgtermiņa saistībās” (turpmāk – MK rīkojums Nr. 680) 3.punktam, Veselības ministrijai līdz 2018.gada 31.janvārim bija jāpalielina ārstniecības iestāžu pamatkapitālu, veicot finanšu (naudas) ieguldījumu, lai ārstniecības iestādes varētu izpildīt saistības pret Finanšu ministriju atbilstoši noslēgtajiem līgumiem.

Minētā MK rīkojuma Nr. 680 4.punktam Veselības ministrijai no 2018.gadu līdz ārstniecības iestāžu saistību pilnīgai izpildei katru gadu līdz 30.decembrim jāpalielina ārstniecības iestāžu pamatkapitāls, veicot finanšu (naudas) ieguldījumu, lai ārstniecības iestādes varētu izpildīt saistības pret *FMS Wertmanagement AöR* atbilstoši noslēgtajiem līgumiem laikus un pilnā apmērā.

Pārskata gadā kopumā ārstniecības iestāžu pamatkapitāls palielināts 5 505 955 eiro apmērā ar finanšu ieguldījumu šādām kapitālsabiedrībām:

- VSIA “Bērnu klīniskā universitātes slimnīca” 870 320 eiro apmērā
- VSIA “Paula Stradiņa klīniskā universitātes slimnīca” 2 129 709 eiro apmērā
- SIA “Austrumu klīniskā universitātes slimnīca” 1 587 743 eiro apmērā
- VSIA “Daugavpils psihoneiroloģiskā slimnīca” 490 233 eiro apmērā
- VSIA “Slimnīca “Ģintermuiža”” 427 950 eiro apmērā

Pārskata gadā palielināts pamatkapitāls ar finanšu ieguldījumu VSIA “Paula Stradiņa klīniskā universitātes slimnīca” 2 750 443 eiro apmērā un SIA “Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca” 5 900 000 eiro apmērā, lai

segtu 2018.gada zaudējumus, kas radušies, nodrošinot valsts apmaksāto veselības aprūpes pakalpojumu sniegšanu³⁰.

Pārskata gadā Veselības ministrija sagatavoja kapitālsabiedrību, kurās tā ir kapitāla daļu turētāja, 2018.gada darbības pārskatus un vērtējumus par finanšu un nefinanšu mērķu izpildi 2018.gadā un iesniedza Pārresoru koordinācijas centram.

2.nodaļa. FINANŠU RESURSI UN DARBĪBAS REZULTĀTI

Pārskata gadā Veselības ministrijas darbība plānota atbilstoši Veselības ministrijas darba plānam³¹ un likuma “Par valsts budžetu 2019.gadam” budžeta programmām un apakšprogrammām³².

Veselības aprūpes nozares valsts budžeta finansējums un tā izlietojums:

Finansējums veselības aprūpes nodrošināšanai 2019.gadā salīdzinājumā ar 2018.gadu pieauga par 145,3 milj. eiro.

Atbilstoši likumam “Par valsts budžetu 2019.gadam” kopā ar Ministru kabineta un Finanšu ministrijas rīkojumiem Veselības ministrijai apstiprinātie resursi izdevumu segšanai 2019.gada noslēgumā ir 1 191 775 669 eiro, tai skaitā:

- dotācija no vispārējiem ieņēmumiem 1 164 044 158 eiro;
- ieņēmumi no maksas pakalpojumiem un citi pašu ieņēmumi 26 437 141 eiro;
- ārvalstu finanšu palīdzība iestādes ieņēmumos 127 971 eiro;
- transferti 1 166 399 eiro.

Savukārt, izdevumi 2019.gada noslēgumā ir – 1 181 780 940 eiro. Finansēšanas sadaļā naudas līdzekļi no 2018.gada pašu ieņēmumu līdzekļu un ārvalstu finanšu palīdzības naudas līdzekļu atlikuma 9 994 729 eiro (tai skaitā: maksas pakalpojumi un citu pašu ieņēmumi – 4 116 606 eiro un ārvalstu finanšu palīdzības naudas līdzekļi – 45 065 eiro) un akcijas un cita līdzdalība pašu kapitālā -14 156 400 eiro apmērā.

Salīdzinot ar 2018.gada noslēgumu apstiprinātie finanšu resursi izdevumu segšanai 2019.gada sākumā likumā “Par valsts budžetu 2019.gadam” bija par 136 261 092 eiro lielāki. 2019.gada laikā ar Ministru kabineta un Finanšu ministrijas rīkojumiem apstiprināti vēl papildus finanšu līdzekļi Veselības ministrijas budžetā, un 2019.gada beigās, salīdzinot ar 2018.gada beigām, finanšu resursi izdevumu segšanai bija par 146 648 492 eiro lielāki. Savukārt izdevumi

³⁰ Atbilstoši Ministru kabineta 2019.gada 8.februāra ārkārtas sēdē nolemtajam (protokols Nr.6 1.§ 24.punkts);

³¹ Veselības ministrijas darba plāns - https://www.vsm.gov.lv/lv/ministrija/darba_plans/;

³² Veselības ministrijas (nozares) budžeta izdevumi - https://www.vsm.gov.lv/images/files/VM_Budzeta_izdevumi_2019_majaslapai.pdf;

2019.gada noslēgumā, salīdzinot ar 2018.gada noslēgumu, bija par 145 259 760 eiro lielāki.

3.tabula. "Veselības ministrijai apstiprinātie finanšu līdzekļi un to izlietojums 2018. un 2019.gadā"

Finansiālie rādītāji	2018.gadā (faktiskā izpilde) (eiro)	2019.gadā		
		Apstiprināts likumā (eiro)	Apstiprināts likumā ar papildus piešķirto finansējumu (eiro)	Faktiskā izpilde (eiro)
Resursi izdevumu segšanai (kopā)	1 043 468 471	1 181 388 269	1 191 775 669	1 192 252 412
Dotācijas	1 013 161 200	1 165 317 149	1 164 044 158	1 163 199 603
Maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	28 338 952	15 098 825	26 437 141	28 102 475
Ārvalstu finanšu palīdzība	171 592	72 760	127 971	125 631
Transferti	1 796 727	899 535	1 166 399	824 702
Izdevumi (kopā)	1 030 239 370	1 170 750 050	1 181 780 940	1 178 556 406
Uzturēšanas izdevumi (kopā)	1 025 416 660	1 162 056 788	1 175 199 646	1 172 497 917
Kārtējie izdevumi	93 032 026	116 627 624	111 139 336	109 515 403
Subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	894 722 229	1 006 937 297	1 023 087 596	1 022 170 789
Kārtējie maksājumi ES budžetā un starptautiskā sadarbība	558 574	397 721	397 721	374 420
Uzturēšanas izdevumu transferti	37 103 831	38 094 146	40 574 993	40 437 305
Izdevumi kapitālieguldījumiem	4 822 710	8 693 262	6 581 294	6 058 489
Finansiālā bilance	8 614 437	10 638 219	9 994 729	13 696 006
Finansēšana	-8 614 437	-10 638 219	-9 994 729	-13 696 006
Naudas līdzekļu atlikumu izmaiņas palielinājums (-) vai samazinājums (+)	1 527 153	3 518 181	4 161 671	460 392
Akcijas un cita līdzdalība pašu kapitālā	-10 141 590	-14 156 400	-14 156 400	-14 156 398

Veselības nozarē saņemtie ziedojumi:

Veselības nozarē 2019.gadā saņemtie ziedojumi un dāvinājumi – 1 603,59 eiro apmērā, to izlietojums:

- Paula Stradiņa Medicīnas vēstures muzejs saņēma 172,59 eiro;

- Valsts tiesu medicīnas ekspertīzes centrs saņēma dāvinājumā iekārtu - ģenētiskais analizators kapilāru elektroforēzes amplifikācijas fragmentu garuma noteikšanai (cilvēka DNS profila noteikšanai). Pamatlīdzekļa novērtēšanā – bilances uzskaitē noteikta patiesā pamatlīdzekļa uzskaites vērtība 1000 eiro;
- Valsts asinsdonoru centrs saņēma 431,00 eiro, iztērēja 357,00 eiro Donoru pateicības koncerta organizēšanai un 74,00 eiro plānots turpmāk izlietot Donoru kustības veicināšanai.

Papildus piešķirtais finansējums ar Ministru kabineta un Finanšu ministrijas rīkojumiem veselības nozarei 2019.gadā attiecībā pret likumā “Par valsts budžetu 2019.gadam” noteikto resursiem izdevumu segšanai 10 387 400 eiro un izdevumiem 11 030 890 eiro, tai skaitā (4.tabula):

4.tabula. “Papildus piešķirtais finansējums veselības nozarei 2019.gadā”

Veselības aprūpes pasākums	Papildus piešķirtais finansējums 2019.gadā (eiro)
No budžeta resora „74. Gadskārtējā valsts budžeta izpildes procesā pārdalāmais finansējums” budžeta programmas 01.00.00 „Apropriācijas rezerve”, lai nodrošinātu operatīvo medicīnisko transportlīdzekļu iegādi un pabeigtu uzsāktu iepirkumu “Specializētās medicīnas centra operatīvo medicīnisko transportlīdzekļu iegāde un aprīkošana”	435 643
Saskaņā ar Ministru kabineta 2019.gada 5.novembra rīkojuma Nr.551 “Par apropriācijas pārdali no Saeimas, Ekonomikas ministrijas un Labklājības ministrijas budžeta apakšprogrammām uz Veselības ministrijas budžeta apakšprogrammām” 1. un 3.punktu, tai skaitā medicīnas apaugļošanas medikamentiem un pakalpojuma apjoma palielināšanai, zāļu kompensācijas sistēmas ietvaros daļējai finansējuma deficīta segšanai kompensējamiem medikamentiem bērniem, papildu rehabilitācijas pakalpojumiem bērniem, insulīna sūkņu iegādei bērniem mūsdienīgai pirmā tipa cukura diabēta ārstēšanai, defibrilatoru iegādei un plaušu mākslīgās ventilācijas ierīču iegādei, lai nodrošinātu NMP operatīvo medicīnisko transportlīdzekļu aprīkošanu, rezidentu apmācībai saistībā ar rezidentu plūsmas pieaugumu	5 210 982
Budžeta resora “74. Gadskārtējā valsts budžeta izpildes procesā pārdalāmais finansējums” 09.00.00 programmā “Valsts nozīmes reformas īstenošanai”, lai nodrošinātu pedagogu darba samaksu 2019.gadam, ņemot vērā pedagogu minimālās algas likmes palielināšanu līdz 750,00 eiro ar 2019.gada 1.septembri	7 016

Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem izdevumu segšanai saistībā ar patvēruma meklētāju ārstēšanu Latvijas ārstniecības iestādēs un 30 NMP izsaukumiem pie patvēruma meklētājiem; Ukrainas karadarbībā cietušo personu rehabilitāciju VSIA "Nacionālais rehabilitācijas centrs "Vaivari" un viņu transporta izdevumiem Latvijā; SIA "Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca" stacionāra "Latvijas Onkoloģijas centrs" ūdensapgādes sistēmas atjaunošanu	673 565
Pašu ieņēmumu atlikumi no Zāļu valsts aģentūras lai nodrošinātu OECD pētījuma "Par Latvijas sabiedrības veselību" veikšanu, reģistra sistēmas izveidi, finanšu un saimniecisko resursu vadības sistēmas "Horizon" un vienotā dokumentu vadības sistēmas "Namejs" uzturēšanu un attīstību	200 066
Lai nodrošinātu Veselības ministrijas pārstāvju dalību ES Padomes darba grupu sanāksmēs	24 278
Projektu un pasākumu īstenošana – projekta "Interreg Baltijas jūras reģiona transnacionālās sadarbības programmas (2014-2020) projektu īstenošana" ietvaros paredzētais projekts "Pilsētas laboratorijas – labākai veselībai visiem Baltijas jūras reģionā dzīvojošajiem", projekts "Vienotā rīcība e-Veselības tīkla atbalstam", projekts "Trešā Vienotā rīcība Eiropas veselības aprūpes tehnoloģiju novērtēšanas tīkls" (EUnetHTA JA3), projekts "Vienotā rīcība E-veselības tīkla atbalstam" (JAseHN), projekts "Vienotā rīcības E-Veselības tīkla atbalstam" (eHAction), projekts "LatEESSI", projekts "Vienotā rīcība, gatavības stiprināšanai nopietniem pārrobežu draudiem veselībai ES un Starptautisko sabiedrības veselības aizsardzības noteikumu ieviešanā", projekts "Vienotā rīcība vakcinācijas jomā, projekts "Vienotā rīcība par veselības informāciju virzoties uz ilgtspējīgu ES veselības informācijas sistēmas, kas atbalsta valsts zināšanu, veselības pētniecības un politikas veidošanu", projekts "Ziemeļvalstu/Baltijas valstu ūdens un veselības 8.Tīkla sanāksme"	220 584
Uz budžeta resora "74. Gadskārtējā valsts budžeta izpildes procesā pārdalāmais finansējums" programmas 80.00.00 "Nesadalītais finansējums ES politiku instrumentu pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu un pasākumu īstenošanai" pārdalāmais finansējums no projektiem plānotā finansējumā - projekts "Vienotās veselības nozares elektroniskās informācijas sistēmas tālāka pilnveidošana, sasaistot ar personas identifikāciju", "Veselības nozares informācijas sistēmu (reģistri) modernizācija, attīstība un integrācija ar e-veselības informācijas sistēmu", projekts "Tiesu medicīnas ekspertīzes	- 7 679 437

un izpētes procesu optimizācija un attīstība”, projekts “Vienotās neatliekamās medicīniskās palīdzības un katastrofu medicīnas vadības informācijas sistēmas attīstība (1.kārta), projekts “Veselības ministrijas un padotības iestāžu IKT centralizācijas atbalsts”, “Veselības tīklu attīstības vadlīniju un kvalitātes nodrošināšanas sistēmas izstrāde un ieviešanas prioritāro veselības jomu ietvaros”, projekts “Kompleksi veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumi”, projekts “Ārstniecības un ārstniecības atbalsta personu kvalifikācijas uzlabošana”	
Transferts no Ekonomikas ministrijas, lai Nacionālais veselības dienests projekta “Pamatinformācijas nodrošināšana pirkjspējas paritātēm” ietvaros nodrošinātu veicamo apsekojama par pirkjspējas paritātēm slimnīcās izpildi, transfers no Labklājības ministrijas, lai pasākuma “Nodarbinātības pasākumi vasaras brīvlaikā personām, kuras iegūst izglītību vispārējās, speciālās vai profesionālās izglītības iestādēs” ietvaros Paula Stradiņa medicīnas vēstures muzejs nodrošinātu samaksu par skolēnu un darba vadītāja vasaras darbu atbilstoši noslēgtajam līgumam	6 112
Transferta no Ārlietu ministrijas, lai nodrošinātu darbinieku ceļa un viesnīcas izdevumu segšanu, dodoties uz ES Padomes darba grupām, samazinājums	-7 772
Izdevumu no sniegtajiem maksas pakalpojumiem un citu pašu ieņēmumu palielinājums	11 939 853

Valsts galvoto aizdevumu uzraudzība:

Veselības ministrija pārskata gadā turpināja uzraudzīt valsts galvotā aizdevuma projektu īstenošanu par kopējo summu 129,5 milj. eiro trīs ārstniecības iestādēs:

- VSIA „Rīgas psihiatrijas un narkoloģijas centrs”
- SIA „Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca”
- VSIA „Paula Stradiņa klīniskā universitātes slimnīca”

Pārskata gadā veselības aprūpes iestādes neuzņēmās jaunas valsts galvotā aizdevuma saistības. Kopējās valsts galvotā aizdevuma saistības veselības aprūpes iestādēs uz 2019.gada 31.decembri bija 134 174 190 eiro. Sadaļā “Pielikumi” 3.pielikuma tabulā skatīt “Valsts galvotā aizdevuma saistības veselības aprūpes iestādēm uz 2019.gada 31.decembri”.

Veselības nozares resorā veiktie starpiestāžu pakalpojumi:

Valsts pārvaldes reformu plāna 2020³³ ietvaros un atbilstoši Veselības ministrijas vidēja termiņa darbības stratēģijai³⁴ ir izvērtētas iespējas padarīt efektīvāku atbalsta funkciju veikšanu resorā, organizējot Veselības ministrijas, Veselības inspekcijas un Veselības ministrijas padotības iestāžu – Latvijas Antidopinga birojs un Paula Stradiņa medicīnas vēstures muzejs nekustamo īpašumu pārvaldību centralizēti.

Papildus centralizēta autoparka izmantošana Veselības ministrijas, Latvijas Antidopinga biroja un Paula Stradiņa medicīnas vēstures muzeja darbības nodrošināšanai. Izvērtējot pozitīvos aspektus un uzlabojamās funkcijas, nākotnē plānots palielināt padotības iestāžu skaitu, kas sadarbojas atbilstoši centralizētā autoparka izmantošanas konceptam.

Sadarbības partneru finansēto programmu un ārvalstu ieguldījumu programmu ietvaros īstenotie projekti:

Pārskata gadā veselības nozarē turpināts darbs pie jaunu investīciju piesaistes un jau piesaistīto investīciju ieviešanas nosacījumu izstrādes un ieviešanas uzraudzības.

Veselības ministrijas padotības iestādes 2019.gadā turpināja dalību Eiropas Kopienas Sabiedrības veselības programmas vienotajās rīcībās un citu programmu projektos.

Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienests 2019.gadā uzsāka dalību vienotajā rīcībā, gatavības stiprināšanai nopietniem pārrobežu draudiem veselībai ES un Starptautisko sabiedrības veselības aizsardzības noteikumu ieviešanā (*SHARP*) un turpinās piedalīties vienotajā rīcībā par gatavību un pasākumiem ieceļošanas vietās (gaisa, jūras un sauszemes robežšķērsošana) (*EU Healthy gateways*).

Slimību profilakses un kontroles centrs turpināja dalību vienotajā rīcībā vakcinācijas jomā (*EU JAV*) un vienotajā rīcībā par veselības informāciju virzoties uz ilgtspējīgu ES veselības informācijas sistēmu, kas atbalsta valsts zināšanu, veselības pētniecības un politikas veidošanu (*InfAct*).

Nacionālais veselības dienests turpināja dalību vienotajā rīcībā par Eiropas veselības aprūpes tehnoloģiju novērtēšanas tīklu (*EUnetHTA JA3*) un vienotajā rīcībā eVeselības tīkla atbalstam (*eHAction*), savukārt Veselības inspekcija – vienotajā rīcībā par tabakas uzraudzību (*JATC*).

Eiropas Teritoriālās sadarbības programmu 2019.gada ietvaros Rīgas Stradiņa universitāte noslēdza dalību divos projektos Centrālās Baltijas jūras reģiona pārrobežu sadarbības programmas ietvaros: projektā par māsu izglītības attīstību (*NURED*) un projektā par ārstniecības, darba drošības un neatliekamās

³³ Valsts pārvaldes reformu plāns 2020 - <https://likumi.lv/ta/id/295343-par-valsts-parvaldes-reformu-planu-2020>

³⁴ Veselības ministrijas vidēja termiņa darbības stratēģija -

[https://www.vm.gov.lv/images/userfiles/Ministrija/VM_STRATEGIJA_19_20\(1\).pdf](https://www.vm.gov.lv/images/userfiles/Ministrija/VM_STRATEGIJA_19_20(1).pdf);

medicīniskās palīdzības sniegšanas prasmju harmonizēšanu uz kuģa klāja Baltijas jūras kuģniecībā (*OnBoard-Med*).

Rīgas Stradiņa universitāte pārskata gadā turpināja dalību divos projektos Interreg Baltijas jūras reģiona transnacionālās sadarbības programmas ietvaros: projektā, kurā Baltijas pilsētas stājas pretī dzīvesveida izraisītām slimībām, kura ietvaros paredzēts izstrādāt novatorisku modeli profilakses pasākumiem, kas vērsti uz sabiedrības veselības iestādēm Baltijas jūras reģionā (*BaltCityPrevetion*) un projektā par Pilsētas laboratorijām – labākai veselībai visiem Baltijas jūras reģionā dzīvojošiem (*HealthyBoost*).

Savukārt Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienests noslēdza dalību projektā par sadarbības, kapacitātes stiprināšanu un kopīgu risku mazināšanu Latvijas un Lietuvas medicīnas un glābšanas personālam ēkas sagrūvuma gadījumā (*ResCo*).

ES struktūrfondu īstenotās programmas:

Veselības ministrijā 2019.gadā norisinājās ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda (turpmāk – ESF) 2014.-2020.gada plānošanas perioda šādu specifisko atbalsta mērķu (turpmāk - SAM) ieviešana:

- **SAM 2.2.1.** “Nodrošināt publisko datu atkalizmantošanas pieaugumu un efektīvu publiskās pārvaldes un privātā sektora mijiedarbību”
2.2.1.1. pasākuma “Centralizētu publiskās pārvaldes IKT platformu izveide, publiskās pārvaldes procesu optimizēšana un attīstība” ietvaros ir noslēgts ESF līgums par kopējo finansējumu 3 500 000 eiro.
Turpinājās Veselības ministrijas projekta Nr.2.2.1.1/17/I/028 “Veselības ministrijas un padotības iestāžu IKT centralizācijas atbalsts” īstenošana. Projekta īstenošana plānota līdz 2020.gada novembrim. Projekta ietvaros Veselības ministrijā un padotības iestādēs 2019.gadā notika resora finanšu un saimniecisko resursu vadības IS (RVS) un Dokumentu vadības sistēmas (DVS) centralizācijas ieviešanas darbi. Papildu tam pabeigti vienota IS lietotāja autentifikācijas un e-pasta risinājuma projektēšanas darbi Veselības ministrijā un astoņās padotības iestādēs, iegādātas licences, noslēgts līgums par Drošības pārvaldības struktūras un normatīvo dokumentu izveidi. Veikts iepirkums par Centralizēta resora klientu atbalsta IS (SD) ieviešanas un integrācijas darbiem.
- **SAM 9.2.3.** „Atbalstīt prioritāro (sirds un asinsvadu, onkoloģijas, perinatālā un neonatālā perioda aprūpes un garīgās veselības) veselības jomu veselības tīklu attīstības vadlīniju un kvalitātes nodrošināšanas sistēmas izstrādi un ieviešanu, jo īpaši sociālās atstumtības un nabadzības riskam pakļauto iedzīvotāju veselības uzlabošanai” ietvaros Nacionālais veselības dienests turpināja īstenot projektu Nr.9.2.3.0/15/I/001 „Veselības tīklu attīstības vadlīniju un kvalitātes nodrošināšanas sistēmas izstrāde un ieviešana prioritāro veselības jomu

ietvaros” par kopējo finansējumu 4 583 530,86 eiro. Projekta īstenošana plānota līdz 2022.gada decembrim. Pārskata periodā notika līgumu izpilde par Klīnisko vadlīniju identificēšana un tām atbilstošo klīnisko algoritmu, klīnisko ceļu un indikatoru izstrāde prioritārajās veselības jomās, uzsākta nolikuma izstrāde par Klīnisko vadlīniju, algoritmu un ceļu IT risinājuma, noritēja Eksperta iepirkuma klīnisko vadlīniju informācijas tehnoloģiju risinājuma tehniskās specifikācijas izstrāde un gandrīz pabeigts klīnisko vadlīniju iepirkuma bērnu garīgās veselības jomā iepirkuma process par kopējo attiecināmo finansējumu 3 522 452,92 eiro apmērā.

- **SAM 9.2.4.** “Uzlabot pieejamību veselības veicināšanas un slimību profilakses pakalpojumiem, jo īpaši nabadzības un sociālās atstumtības riskam pakļautajiem iedzīvotājiem” (SAM 9.2.4.) 9.2.4.1.pasākuma “Kompleksi veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumi” ietvaros ticis īstenots vienīgais projekts Nr. 9.2.4.1/16/I/001 “Kompleksi veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumi” par kopējo finansējumu 16 691 508,87 eiro. Projekta ieviesējs ir Veselības ministrija un tā īstenošana plānota līdz 2022.gada decembrim. Projekta ietvaros pārskata periodā:
 - īstenotas divas sabiedrības informēšanas kampaņas:
 - 1) kampaņa par fizisko aktivitāšu veicināšanu “Kustinācija”³⁵. Kampaņas mērķis bija aktīvi iekustināt iedzīvotājus visā Latvijā, tādējādi, veicinot kustīgu dzīvesveidu kā vērtību un palielinot regulāru fizisku aktivitāšu veikšanu ikdienā.
 - 2) kampaņa par atkarību izraisošo vielu lietošanas izplatības mazināšanu “Spēks pateikt–Nē!”³⁶. Kampaņas mērķis bija samazināt atkarību izraisošo vielu lietošanas izplatību skolas vecuma bērnu, darbspējas vecuma iedzīvotāju, jo īpaši teritoriāli atstumto, trūcīgo iedzīvotāju, bezdarbnieku, personu ar invaliditāti vidū, sniežot zināšanas un veidojot izpratni par smēķēšanas un alkoholisko dzērienu lietošanas (t.sk., riskantas alkohola lietošanas) radīto kaitējumu veselībai, kā arī smēķēšanas atmešanas jautājumiem.
 - turpinātas un pabeigtas apmācības izglītības un sociālo iestāžu ēdināšanas uzņēmumos strādājošiem pavāriem un pārtikas tehnologiem par veselīga uztura jautājumiem, kopā 25 apmācībās apmācot 581 mērķauditorijas pārstāvi;
 - 1271 Latvijas vispārējās izglītības iestāžu pedagogs darbā ar 1.-6., 7.-9.klases, kā arī 10.-12.klases skolēniem līdz 2019.gada beigām izglītoti par dažādiem veselības izglītības jautājumiem;
 - Paula Stradiņa medicīnas vēstures muzejā īstēnotas divas muzejpedagoģiskās programmas: “Alkohola ietekme uz nenobriedušu

³⁵ Par kampaņu “Kustinācija” <https://esparveselibu.lv/kampana/kustinacija>;

³⁶ Par kampaņu “Spēks pateikt–Nē!” <https://esparveselibu.lv/kampana/speks-pateikt-ne>;

organismu” un muzejpedagoģiskā programma 9.-12.klašu skolēniem “Seksuālā un reproduktīvā veselība”. Farmācijas muzejā īstenota muzejpedagoģiskā programma “Tavs veselīgais uzturs”;

- izveidota un Paula Stradiņa medicīnas vēstures muzejā īstenota izstāde “Seksuālā un reproduktīvā veselība”;
- noslēdzies pilotprojekts smēķēšanas atmešanai, iesaistot vairāk 600 mērķauditorijas pārstāvjus;
- Starptautiskajai mentālās veselības dienai un garastāvokļa traucējumu programmai pusaudžiem pašvaldībām nodrošināta 11 veidu informatīvo materiālu izstrāde un piegāde un izveidoti trīs informatīvie video;
- uzsākta semināru organizēšana Nacionālā veselīgo pašvaldību tīkla koordinatoriem, pašvaldību atbildīgajām amatpersonām un Nacionālā veselību veicinošo skolu tīkla koordinatoriem par dažādiem veselības veicināšanas un slimību profilakses jautājumiem, piemēram:
 - 1) par starpsektoru sadarbību veselības veicināšanai pašvaldībās;
 - 2) par normatīvo aktu ievērošanu veselības veicināšanas un slimību profilakses jautājumos;
 - 3) par iedzīvotāju veselībratības veicināšanu;
 - 4) par atkarību profilakses un psihiskās veselības veicināšanas pasākumu īstenošanu.
- Īstenoti astoņi sabiedrības veselības pētījumi:
 - 1) Izglītības iestāžu vides kvalitātes un drošuma pētījums (2017.gada oktobris līdz 2022.gada novembris). Pētījuma mērķis: izvērtēt Latvijas vispārizglītojošo mācību iestāžu vides kvalitātes svarīgu rādītāju–iekštelu CO₂ koncentrāciju, veicot objektīvus mērījumus, un sagatavot uz pierādījumiem balstītus ieteikumus izglītības iestāžu iekštelu gaisa kvalitātes uzlabošanai.
 - 2) Procesu atkarību (azartspēles, datoratkarība, jaunās tehnoloģijas, u.c.) izplatība Latvijas iedzīvotājiem un to ietekmējošie riska faktori³⁷ (no 2018.gada janvāra līdz 2019.gada maijam). Pētījuma mērķis: noskaidrot procesu atkarību (azartspēļu atkarība, sociālo mediju atkarība, datorspēļu atkarība) un asociētās uzvedības izplatību un to ietekmējošos faktorus Latvijas iedzīvotāju vidū.
 - 3) Fiziskās aktivitātes veicinošas vides pētījuma veikšana izglītības iestādēs īstenošanai³⁸ (no 2018.gada decembra līdz 2020.gada februārim). Pētījuma mērķis: noskaidrot fizisko aktivitāti ierobežojošos un veicinošos faktorus izglītības iestādēs.
 - 4) Latvijas iedzīvotāju vīrs darbaspējas vecuma veselību ietekmējošo paradumu un funkcionālo spēju pētījums³⁹ (2018.gada decembris

³⁷ <https://esparveselibu.lv/petijums-par-procesu-atkaribam;>

³⁸ <https://esparveselibu.lv/petijums/fiziskas-aktivitates-veicinasas-vides-petijums-izglitibas-iestades;>

³⁹ <https://esparveselibu.lv/petijums/latvijas-iedzivotaju-virs-darbspejas-vecuma-veselibu-ietekmejosie-paradumi;>

līdz 2020.gada februāris). Pētījuma mērķis: iegūt uz pierādījumiem balstītu informāciju par veselību ietekmējošiem paradumiem un funkcionālām spējām reprezentatīvā populācijā Latvijas iedzīvotājiem vecumā no 65 gadu vecuma.

- 5) Latvijas iedzīvotāju kardiovaskulāro un citu neinfekcijas slimību riska faktoru šķērsriezuma pētījums (no 2018.gada augusta līdz 2020.gada septembris). Pētījuma mērķis: iegūt kardiovaskulāro un citu neinfekcijas slimību riska faktoru izplatības raksturojumu visā Latvijas pieaugušo populācijā.
- 6) Pētījums par sāls patēriņu un joda patēriņu Latvijas pieaugušo iedzīvotāju populācijā (no 2018.gada jūnija līdz 2020.gada jūnijam). Pētījuma mērķis: novērtēt Latvijas iedzīvotāju uzņemto sāls un joda daudzumu, izvērtējot iedzīvotāju sniegtos uztura datus un 24 stundu urīna paraugu analītiskos mērījumus.
- 7) Pētījums par alkohola un citu atkarību izraisošo vielu lietošanu grūtniecības laikā (no 2019.gada decembra līdz 2020.gada maijam). Pētījuma mērķis: noskaidrot smēķēšanas, alkohola, kā arī nelegālo atkarību izraisošo vielu lietošanas izplatību grūtniecības laikā un šo paradumu asociētos faktorus Latvijā, lai plānotu un īstenotu nepieciešamo uz pierādījumiem balstītu profilakses pasākumu apjomu valsts mērogā.
- 8) Pētījums par psihisku traucējumu un pašnāvnieciskas uzvedības izplatību Latvijas pieaugušo iedzīvotāju populācijā (no 2019.gada jūnija līdz 2020.gada septembrim). Pētījuma mērķis: noskaidrot psihisko traucējumu un pašnāvnieciskas uzvedības izplatību Latvijas pieaugušo iedzīvotāju populācijā.

Projekta ietvaros modernizēta vietne esparveselibu.lv⁴⁰, kurā publicēta ar projekta īstenošanu saistīta un aktuāla informācija. Visas iepriekš minētās aktivitātes un darbības veiktas par kumulatīvo apstiprināto attiecināmo izdevumu summu 3 537 349 eiro apmērā.

- **SAM 9.2.4.** 9.2.4.2. pasākuma “Pasākumi vietējās sabiedrības veselības veicināšanai un slimību profilaksei” ietvaros norisinās 96 līgumu ar Latvijas pašvaldībām un Slimību profilakses un kontroles centru par projektu ieviešanu un kopējo summu 18 802 601,09 eiro. Projektu īstenošanu plānots pabeigt līdz 2020.gada I pusgadam. Pārskata periodā apstiprināto projektu ietvaros veiktas virkne veselības veicināšanas aktivitātes pašvaldībās (dažādas fiziskās aktivitātes dažādām mērķa grupām – nūjošana, peldēšana, joga, deju nodarbības, ūdens aerobika, orientēšanās, praktiskās apmācības par veselīga uztura pagatavošanu, lekcijas jauniešiem un topošajiem vecākiem, izglītojošas nometnes bērniem un jauniešiem atkarību izraisošo vielu un procesu izplatības mazināšanai, nodarbības jauniešiem par seksuālo un reproduktīvo veselību, atbalsta

⁴⁰ <https://esparveselibu.lv/>

grupas bezdarbniekiem un personām ar funkcionāliem traucējumiem, lekcijas par psihisko veselību senioriem, nodarbības vecākiem par bērnu emocionālo audzināšanu. Pašvaldību īstenotajos pasākumos iedzīvotājiem tiek dota iespēja noteikt glikozes un holesterīna līmeni asinīs, apmeklēt veselības istabas un virssvara kabinetus. Kopējo apstiprināto attiecināmo izdevumu summa ir 16 619 369,91 eiro.

Vienlaikus pārskata periodā uzsākts darbs pie grozījumiem SAM 9.2.4. normatīvajā regulējumā, precizējot sasniedzamo iznākuma rādītāju maiņu, iekļaujot jaunu sadarbības partneri, piemērojot vienas vienības izmaksu metodiku, mainot jaunas atlases kārtas izsludināšanas principu.

- **SAM 9.2.5.** “Uzlabot pieejamību ārstniecības un ārstniecības atbalsta personām, kas sniedz pakalpojumus prioritārajās veselības jomās iedzīvotājiem, kas dzīvo ārpus Rīgas” ietvaros notiek projekta Nr.9.2.5.0/17/I/001 “Ārstniecības un ārstniecības atbalsta personu pieejamības uzlabošana ārpus Rīgas” īstenošana 9 960 102 eiro apmērā. Projekta īstenošana plānota līdz 2023.gada 30.septembrim. Finansējuma saņēmējs ir Veselības ministrija. Projektā paredzētas vienreizējas pārcelšanās kompensācijas par darbu reģionos ārpus Rīgas, terminētas ikmēneša uzturēšanās izmaksu kompensācijas par darbu reģionos ārpus Rīgas, kā arī atbalsta pasākumi vecuma pensiju sasniegušajiem ģimenes ārstiem, kuri vēlas nodot ģimenes ārsta praksi, kas atrodas ārpus Rīgas ģimenes ārstam, kurš pārņem šo ģimenes ārsta praksi, paredzot noteikta apjoma kompensācijas abiem ārstiem. Pretendentu uz ES fondu atbalstu atlase uzsākta 2018.gada maijā un līdz 2019.gada 31.decembrim saņemti 591 pretendentu pieteikums. No izskatītajiem 518 pretendentu pieteikumiem kopumā 476 ārstniecības personas saņēmušas finansiālu atbalstu par darbu reģionos. Kopējais izmaksāto kompensāciju apmērs - 3 567 505,79 eiro. Projekta ietvaros piesaistīto ārstniecības personu vidū bija 67 ārsti, 87 ārstu palīgi, 73 medicīnas māsas, 11 fizioterapeiti, 2 ergoterapeiti, 8 vecmātes un 231 māsu palīgi, kas piesaistīti darbam reģionos un turpmākos 5 gadus sniegs veselības aprūpes pakalpojumus tādās ārstniecības iestādēs kā Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienestā, VSIA “Strenču psihoneiroloģiskā slimnīca”, VSIA “Daugavpils psihoneiroloģiskā slimnīca”, VSIA “Bērnu psihoneiroloģiskā slimnīca “Ainaži””, VSIA “Piejūras slimnīca”, SIA “Daugavpils reģionālā slimnīca”, SIA “Ziemeļkurzemes reģionālā slimnīca”, SIA “Liepājas reģionālā slimnīca”, SIA “Vidzemes slimnīca”, VSIA “Aknīstes psihoneiroloģiskā slimnīca” un citās ārstniecības iestādēs, SIA “Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība”, SIA “Rēzekenes slimnīca”, SIA “Kuldīgas slimnīca”, SIA “Jēkabpils reģionālā slimnīca”, SIA “Cēsu klīnika”, VSIA “NRC “Vaivari””, SIA “Ogres rajona slimnīca”, PA “Iecavas veselības centrs”, SIA “Bauskas slimnīca”, kā arī 16 ģimenes ārstu praksēs.
- **SAM 9.2.6.** “Uzlabot ārstniecības un ārstniecības atbalsta personāla kvalifikāciju” ietvaros norisinājās vienīgā projekta Nr.9.2.6.0/17/I/001

“Ārstniecības un ārstniecības atbalsta personāla kvalifikācijas uzlabošana” 22 765 950 eiro apmērā īstenošana. Projekta īstenošana plānota līdz 2022.gada nogalei. Finansējuma saņēmējs ir Veselības ministrija. Projekta ietvaros plānots nodrošināt ārstniecības procesā iesaistītā personāla-ārstniecības personu, ārstniecības atbalsta personu, farmaceitiskās aprūpes speciālistu un sociālajā jomā strādājošo speciālistu kvalifikācijas paaugstināšana un pilnveidošana sirds un asinsvadu, onkoloģijas, bērnu, sākot no perinatālā un neonatālā perioda, un garīgās veselības jomā. Plānota arī ārstniecības, ārstniecības atbalsta personāla un farmaceitiskās aprūpes speciālistu profesionālās praktiskās pieredzes apmaiņa Latvijā un ārpus Latvijas. Projekta ietvaros līdz 2019.gada beigām ir noslēgti 111 (2019.gadā – 29 līgumi) līgumi par mācību īstenošanu ārstniecības personām, farmācijas jomā strādājošām personām un sociālā jomā strādājošām personām par summu 4 298 427,94 eiro (2019.gadā – 1 607 905,62 eiro). Līdz 2019.gada beigām izmaksāti 1 773 531,00 eiro (2019.gadā – 182 109,61 eiro) par apmācību īstenošanu, t.i., veikta samaksa par programmu izstrādi (Veselības ministrijā saskaņotas 110 programmas (2019.gadā – 29 programmas) un dalībnieku (ārsti, māsas, ārsta palīgi, māsu palīgi, funkcionālie speciālisti) apmācību. Līdz 2019.gada beigām apmācīti 5311 (2019.gadā – 4992) dalībnieki. Regulāri aktualizēts un saskaņots Cilvēkresursu apmācību plāns, kur iekļauti priekšlikumi gan no nozares pārstāvjiem.

- **SAM 9.3.2.** “Uzlabot kvalitatīvu veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību, jo īpaši sociālās, teritoriālās atstumtības un nabadzības riskam pakļautajiem iedzīvotājiem, attīstot veselības aprūpes infrastruktūru” ietvaros un pārskata perioda beigām noslēgti līgumu ar 165 ārstniecības iestādēm un ģimenes ārstu praksēm par kopējo attiecināmo izdevumu summu 191 051 771,02 eiro, no kuriem I kārtas jeb sistēmiski svarīgo stacionāro ārstniecības iestāžu 12 projektu īstenošana, veicot slimnīcu ēku atjaunošanas un pārbūves būvdarbus un medicīnisko tehnoloģiju iegādes kopsumma ir 82 925 944,35 eiro.

2019.gada 28.janvārī noslēgts līgums starp Centrālo finanšu un līgumu aģentūru un VSIA “Paula Stradiņa klīniskās universitātes slimnīca” par II kārtas lielā projekta Nr.9.3.2.0/17/I/013 “Paula Stradiņa klīniskās universitātes slimnīcas jaunās A2 ēkas attīstība” īstenošanu 91 068 678 eiro apmērā. Pārskata periodā izsludināta iepirkuma “A korpusa otrās kārtas būvdarbu veikšana” I un II kārtā, tos paredzēts pabeigt 2020.gada II pusgadā. Tāpat uzsākti A korpusa otrās kārtas autostāvvietas izbūves projektēšanas darbi. Vienlaikus lielā projekta īstenošanai papildus nepieciešams finansējums indikatīvi 29 377 732 eiro apmērā, kuru plānots piesaistīt 2020.gada sākumā un veikt grozījumus lielā projekta iesniegumā, nemainot lielā projekta mērķi un plānotos iznākuma rādītājus.

Vienlaikus III kārtas ietvaros norisinājās 22 projektu īstenošana 15 611 732,19 eiro apmērā veicot atjaunošanas un pārbūves būvdarbus, kā arī veicot medicīnisko tehnoloģiju iegādes.

IV kārtas ietvaros noslēgti līgumi par 130 projektu ieviešanu par ģimenes ārstu prakšu telpu labiekārtošanu un medicīnas ierīču iegādi 1 445 416,48 eiro apmērā. SAM 9.3.2. ietvaros kopsummā līdz 2019.gada beigām apstiprināto attiecināmo izdevumu summu ir 61 536 654,29 eiro.

- **SAM 4.2.1.** “Veicināt energoefektivitātes paaugstināšanu valsts un dzīvojamās ēkās” 4.2.1.2.pasākuma “Veicināt energoefektivitātes paaugstināšanu valsts ēkās” otrās projektu iesniegumu atlases kārtas ietvaros SIA “Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca”, VSIA “Rīgas psihiatrijas un narkoloģijas centrs, VSIA “Daugavpils psihoneiroloģiskā slimnīca” un VSIA “Strenču psihoneiroloģiskā slimnīca” uzsāka projektu īstenošana.

Attiecībā uz jauno ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2021.-2027.gada plānošanas periodu, 2019.gada ietvaros notikušas pārrunas ar Eiropas Komisiju par plānotajām atbalstāmajām darbībām, kuras plānots līdzfinansēt no ES fondu finansējuma.

Novērtējums par stratēģijas ieviešanu, mērķu sasniegšanai kavējošie un veicinošie faktori:

Veselības ministrijā 2019.gadā turpināta veselības aprūpes sistēmas reformas pasākumu īstenošana. 2018.gadā piešķirtais finansējums veselības aprūpes sistēmas reformas pasākumu īstenošanai no budžeta resora “74. Gadskārtējā valsts budžeta izpildes procesā pārdalāmais finansējums” 08.00.00 programmas “Veselības aprūpes sistēmas reformas ieviešanas finansējums” 113,4 milj. eiro, 2019.gadā – 154,2 milj. eiro. 2019.gadam papildus pret 2018.gadu tika piešķirts finansējums 40,8 milj. eiro apmērā veselības aprūpes sistēmas reformas pasākumu īstenošanai.

Darbības virziena “Sabiedrības veselība” mērķis bija samazināt sabiedrībā liekā svara un aptaukošanās pieaugumu, palielināt fiziskās aktivitātes rezultātos rādītājus, kā arī mazināt atkarību izplatību un samazināt nelabvēlīgo vides faktoru un infekcijas slimību ietekmi uz sabiedrības veselību. Šī virziena noteikto uzdevumu izpildei 2019.gadā īstenotas daudzas aktivitātes, kuru mērķis bija uzlabot sabiedrības veselību.

Sabiedrības veselības kvalitātes un pieejamības uzlabošanai 2019.gadā īstenoti šādi pasākumi:

- apstiprināts Narkotiku lietošanas un izplatības ierobežošanas plāns 2019.-2020.gadam⁴¹;

⁴¹ Ministru kabineta rīkojums Nr. 348 "Par Narkotiku lietošanas un izplatības ierobežošanas plānu 2019. - 2020.gadam" <https://likumi.lv/ta/id/308315-par-narkotiku-lietosanas-un-izplatibas-ierobezosanas-planu-2019-2020-gadam>;

- pieņemts Psihiskās veselības aprūpes pieejamības uzlabošanas plāns 2019.-2020.gadam⁴².

Īstenotas divas sabiedrības informēšanas kampaņas, lai uzlabotu sabiedrības veselīgo dzīvesveidu:

- „Kustinācija”, kuras mērķis mudināt cilvēkus regulāri kustēties. Kampaņas ietvaros sagatavoti informatīvi materiāli, apmācīti nodarbību organizatori, aptvertas 285 izglītības iestādes;
- „Spēks pateikt “Nē!””, kuras mērķis ir pārliecināt cilvēkus attiekties no atkarību izraisošām vielām. Kampaņa īstenota četros posmos, veiksmīgākās aktivitātes plānots turpināt 2020.gadā.

Darbības virziena “Veselības aprūpe” mērķis bija uzlabot veselības aprūpes kvalitāti un pacientu drošību. Attīstīt veselības aprūpes pakalpojumus prioritārajās jomās, veicināt integrētās veselības aprūpes attīstību. Viens no galvenajiem pasākumiem, kas īstenots šo mērķu sasniegšanai, bija 2019.gada 1.aprīlī spēkā stājās stacionāro veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēju dalījums pa līmeņiem. Jaunajā dalījumā katram līmenim ir noteikti sniedzamo pakalpojumu veidi. Turpmāk Nacionālais veselības dienests sadarbībā ar Veselības inspekciju katru gadu pārskatīs slimnīcu sniegto pakalpojumu atbilstību piešķirtajam līmenim, izvērtējot katras slimnīcas ārstnieciskā personāla skaitu, viņu noslodzi un pakalpojumu pieejamību.

2019.gada 20. jūnijā stājās spēkā grozījumi Veselības aprūpes finansēšanas likumā⁴³, ar kuriem pagarināts termiņš (līdz 2020.gada 31.decembrim), līdz kuram Latvijas iedzīvotājiem neatkarīgi no veselības apdrošināšanas iemaksu veikšanas ir tiesības saņemt veselības aprūpes pakalpojumus valsts obligātās veselības apdrošināšanas ietvaros.

Lai padarītu veselības aprūpi vēl pieejamāku sabiedrībai, 2019.gadā paplašināts valsts finansēto veselības aprūpes pakalpojumu saraksts ar vairākiem pakalpojumiem, t.sk., jaundzimušo ģenētiski pārmantoto slimību skrīnings paplašināts ar četriem jauniem izmeklējumiem, lai pēc iespējas laicīgi atklātu agrīni ārstējamās patoloģijas; programma pusaudžiem depresijas un pašnāvības riska mazināšanai; sāpju mazināšanas veselības aprūpes pakalpojumi; psihoemocionālie atbalsta pasākumi onkoloģiskajiem pacientiem un viņu tuviniekiem; atbalsta pakalpojumi primāri diagnosticētai HIV inficētai personai, lai atvieglotu vizīti medicīnas iestādē, veiktu HIV diagnostiku un sāktu ārstēšanu; mājas vizītes cilvēkiem ar garīgiem traucējumiem; bērnu vakcinācija (otrā vakcīna) pret vējbakām.

Nemot vērā papildus piešķirto finansējumu, samazinātas veselības pakalpojumu gaidīšanas rindas:

- uz speciālistu konsultācijām ir samazinājušās vidēji līdz 92,27 dienām (pirms reformas līdz 100,48 dienām);

⁴² Ministru kabineta rīkojums Nr. 299 “Psihiskās veselības aprūpes pieejamības uzlabošanas plāns 2019.-2020.gadam” <https://likumi.lv/ta/id/307701-psihiskas-veselibas-aprupes-pieejamibas-uzlabosanas-plans-2019-2020-gadam>;

⁴³ <https://likumi.lv/ta/id/296188-veselibas-aprupes-finansesanas-likums>;

- uz dienas stacionārā sniegtajiem pakalpojumiem ir samazinājušās vidēji līdz 207,22 dienām (pirms reformas līdz 407 dienām);
- uz ambulatorās rehabilitācijas pakalpojumiem ir samazinājušās vidēji līdz 113,25 dienām (pirms reformas līdz 500,2 dienām).

Pārskata gadā pārrēķināti tarifi rehabilitācijā (15 manipulācijas stacionārā, 24 manipulācijas ambulatori) un piešķirts 2,4 milj. eiro liels papildus finansējumu. Pārrēķināti arī tarifi oftalmoloģijā (26 manipulācijas, lai ieviestu, papildus nepieciešams 1,4 milj. eiro liels finansējums), ķirurģijā (12 manipulācijas, nepieciešamais papildus finansējums 5 milj. eiro), kā arī 54 jaunas manipulācijas un 27 pārrēķinātas no citām jomām (t.sk. mugurkaula ķirurģijai), kas prasa papildus 8,2 milj. eiro lielu finansējumu.

Tāpat izstrādāti klīniskie algoritmi, klīniskie pacientu ceļi un tiem atbilstoši kvalitātes indikatori trijās no četrām prioritārajām veselības jomām: sirds-asinsvadu jomā – 24 klīniskie algoritmi un 21 klīniskie pacientu ceļi; garīgās (psihiskās) veselības jomā – 30 klīniskie algoritmi un 30 klīniskie ceļi; perinatālā perioda aprūpē – 30 klīniskie algoritmi un 20 klīniskie ceļi; bērnu (sākot no neonatālā perioda) aprūpes jomā – 17 klīniskie algoritmi un 18 klīniskie ceļi. Ceturtajā prioritārajā veselības jomā – onkoloģijā, klīnisko algoritmu, klīnisko ceļu un kvalitātes indikatoru izstrāde turpinās.

Pārskata gada septembrī Veselības ministrija uzsāka Eiropas Komisijas Strukturālo reformu atbalsta programmas (turpmāk tekstā – SRSS) 2017-2020 finansēto projektu “Pacientu aptaujas izstrāde par veselības aprūpes kvalitāti valstī un šīs aptaujas rezultātu integrācija veselības sistēmas darbības novērtēšanas sistēmā (HSPA)”. Tā mērķis ir ieviest vienotu un sistemātisku datu vākšanu par pacientu pieredzi valstī (PREMs). Pilotprojektu plānots uzsākt 2020.gada jūlijā un ieinteresētību tajā piedalīties ir izteikušas septiņas ārstniecības iestādes. Projekts noslēgsies 2021.gada jūlijā.

2019.gada nogalē veikti E-veselības infrastruktūras uzlabošanas darbi, kā rezultātā ir panākts progress E-veselības sistēmas darbības stabilizēšanā. Novērsti tās regulārie darbības pārtraukumi intensīvas lietošanas laikos. Plānots ieviest papildu infrastruktūras uzlabojumus 2020.gada 1.pusē. pārskata gadā Veselības ministrija izveidoja E-veselības lietotāju padomi, lai nodrošinātu regulāru informācijas apmaiņu starp Nacionālo veselības dienestu un E-veselības sistēmas lietotājiem.

Pārskata gadā veikts izvērtējums par ģimenes ārstu praksi vakcinācijas kalendāra ieviešanā, lai nodrošinātu veselības sistēmas efektīvu un kvalitatīvu pārvaldi. Veikts insulta pacientu veselības aprūpes audits stacionārajās ārstniecības iestādēs. Uzsākts un 2020.gadā plānots turpināt dzemdību pakalpojumu audits.

Būtisks veselības aprūpes jautājums ir zāļu pieejamības jautājums. 2019.gada 16.jūlijā pieņemti grozījumi Ministru kabineta noteikumos “Ambulatorai ārstēšanai paredzēto zāļu un medicīnisko ierīču iegādes izdevumu kompensācijas kārtība”, kas paredz no 2020.gada 1.aprīļa ārsts, izrakstot pacientam medikamentus no kompensējamo zāļu saraksta, receptē norādīs zāļu

starptautisko nepatentēto nosaukumu jeb SNN un aptiekā pacientam tiks izsniegts references jeb zemākās cenas līdzvērtīgas efektivitātes medikaments. Grozījumu mērķis ir mazināt zāļu cenas un pacientu līdzmaksājumu apjomu un uzlabot zāļu pieejamību, mazinot pacientu pārmaksāšanu par zālēm neiegādājoties tikpat efektīvus, bet zemākas cenas līdzvērtīgas terapeitiskās efektivitātes zāles. Plānots, ka 2020.gada sākumā īstenot informatīvo kampaņu “Pacientu līdzestības veicināšanai racionālā un ekonomiski pamatotā zāļu lietošanā”, lai informētu gan ārstus, gan aptieku darbiniekus, gan Latvijas sabiedrību kopumā par šīm izmaiņām un turpmāko rīcību.

Darbības virziena “Nozares resursi” mērķis ir veicināt finansējuma pieaugumu veselības nozarei, uzlabot cilvēkresursu nodrošinājumu veselības aprūpē un uzlabot veselības nozares infrastruktūru un resursu pārvaldību. Pārskata gadā piešķirts papildus finansējums 87,5 milj. eiro – ārstniecības personu darba samaksas palielināšanai par 20%.

Veselības ministrija sadarbībā ar nozares profesionālajām organizācijām izstrādāja konceptuālo ziņojumu „Par mūsu profesijas turpmāko attīstību”, lai mazinātu medicīnas mūsu trūkumu un veicinātu māsas profesijas attīstību atbilstoši mainīgajām darba tirgus prasībām.

Domājot par medicīnas darbinieku ataudzi, turpināts darbs rezidentūras plānošanā. Pārskata gadā pārskatīts rezidentūras ilgums ārsta specialitāšu iegūšanai, lai palielinātu konkrētās jomas speciālistu skaitu. Saīsināts rezidentūras ilgums bērnu psihiatriem un transfuziologiem. Rezidentūras ilgums bērnu psihiatru specialitātē noteikts 4 gadi, turklāt nosakot bērnu psihiatriju kā pamatspecialitāti. Savukārt rezidentūras ilgums transfuziologa papildspecialitātē – 1 gads.

Veselības ministrija 2018.gadā uzsāka un 2019.gadā turpināja ES fondu 2014.-2020. plānošanas perioda ietvaros atbalsta pasākumus, lai piesaistītu ārstniecības personas (ārstus un medicīnas māsas, kā arī ārsta palīgus, māsas palīgus, vecmātes, fizioterapeitus un ergoterapeitus) darbam reģionos ārpus Rīgas. Projekta ietvaros uz 2019.gada nogali noslēgti 478 kompensācijas līgumi, no kuriem: māsas palīgi – 231; māsas – 73; ārsta palīgi – 87; vecmātes – 8; fizioterapeiti – 11; ergoterapeiti – 2; ārsti – 66. Visvairāk jauno speciālistu piesaistīts Vidzemē un Latgalē, kur jaunie speciālisti strādās gan Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienestā, gan Vidzemes slimnīcā, Cēsu klīnikā, Daugavpils reģionālajā slimnīcā, gan arī Strenču un Daugavpils psihoneiroloģiskajās slimnīcās.

Ņemot vērā Veselības ministrijas un tās padotības iestāžu ierobežoto cilvēkresursu kapacitāti, ir apgrūtināta Latvijas dalība veselības nozares projektos, kuru realizēšanai ir nepieciešamas specifiskas profesionālās zināšanas, piemēram, Trešās ES veselības programmas projektos, jo, ņemot vērā kapitālsabiedrību, kurās Veselības Ministrija ir kapitāla daļu turētāja, finansiālās iespējas un to, ka tās nevar saņemt valsts finansējumu līdzfinansējuma nodrošināšanai, nav iespējams tām deleģēt dalību projektos, lai gan to kompetence specifiskos jautājumos ir atbilstoša.

Kopumā Veselības ministrijas darbības stratēģijas ietvaros izvirzītie rezultatīvie rādītāji pārskata gadā ir gan uzlabojušies (piemēram, palielinājās vakcinācijas pret gripu aptvere; samazinājās smēķēšanas izplatība jauniešu un pieaugušo vidū), gan pasliktinājušies (piemēram, palielinājies pieaugušo iedzīvotāju (15-74 g. v.) īpatsvars ar lieko ķermeņa masu un aptaukošanos; absolūtā alkohola patēriņš uz vienu iedzīvotāju 15 g. v. un vecākiem. Daļa rādītāju, kuru uzlabošanu ietekmē ESF ietvaros finansētie pasākumi. Savukārt tas, ka daļa rādītāju neuzlabojas, skaidrojams galvenokārt ar to, ka ESF pasākumi sākās tikai 2018./2019.gadā, un būtiski uzlabojumi sabiedrības veselības jomā nav iespējami īstermiņā, līdz ar to ir nepieciešams turpināt iesākto sabiedrības veselības un veselības aprūpes jomā.

Pārskats par Ministrijas vadības un darbības uzlabošanas sistēmām:

Veselības ministrija pārskata gadā ir izstrādājusi un pieņēmusi virkni iekšējo normatīvo aktu, lai īstenotu Eiropas Parlamenta un Padomes 2016.gada 27.aprīļa regulā (ES) 2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula) noteiktās prasības attiecībā uz fizisko personu datu apstrādi. Procesu efektivitātes uzlabošanas nolūkos pilnveidotas Veselības ministrijā iekšējās procedūras, t.sk. sadarbībā ar Valsts kancelejas trauksmes cēlāju kontaktpunktu izveidots un ieviests trauksmes celšanas mehānisms Veselības ministrijā.

Pārskata gadā Veselības ministrijā un tās padotības iestādēs kopā veikti 7 vertikālie un horizontālie auditi, lai novērtētu vai ieviestie iekšējās kontroles sistēmas elementi sekmē procesu efektīvāku norisi un orientāciju uz sasniedzamo rezultātu.

Veiktajos četros noslēgtajos auditos iestāžu ieviestās iekšējās kontroles sistēmas skaitliski novērtētas ar 3 punktiem, kas liecina, ka iekšējās kontroles sistēmas iestādēs darbojas un ir efektīvas, neskatoties uz daļējam nepilnībām. Divos auditos konstatēti gan kontroļu uzbūves, gan darbības trūkumi, kas norāda uz nepieciešamajiem būtiskiem uzlabojumiem iekšējās kontroles sistēmās. Vienā auditā iekšējās kontroles sistēma novērtēta kā pilnībā efektīva.

Apkopojot iekšējās kontroles sistēmas novērtējumu visās auditētajās sistēmās, kā arī ņemot vērā iepriekšējos auditos izteikto ieteikumu ieviešanas rezultātus, konstatēts, ka kopumā iekšējās kontroles sistēma darbojas, lai gan ir nepieciešami atsevišķi uzlabojumi, un riski tiek vadīti.

Noslēgtajos auditos sniegti ieteikumi, lai uzlabotu vairākus procesus Veselības ministrijā, un pilnveidotu atsevišķus iekšējās kontroles aspektus gan Veselības ministrijā, gan tās padotībā esošajās iestādēs.

Pārskata gada auditos kopumā sniegti 79 ieteikumi, no tiem augstas prioritātes – 22, vidējas prioritātes – 44 un zemas prioritātes – 13. Iekšējie auditori veica apstiprināto ieteikumu ieviešanas uzraudzību un reizi ceturksnī informēja Veselības ministrijas vadību par ieteikumu ieviešanas progresu. Ieviesti 70 % no

iekšējā audita ieteikumiem, kuriem 2019.gadā bija ieviešanas termiņš. Veselības ministrijas Audita nodaļa sadarbībā ar citām tās struktūrvienībām nodrošināja Valsts kontroles ieteikumu ieviešanas uzraudzību.

Iekšējā kontrole

Pārskata gadā Veselības ministrijā ir ierosinātas 3 dienesta pārbaudes lietas, un viena disciplinārlieta. Pārskata periodā veiktas 7 plānotās pārbaudes, tajā skaitā ikgadējā pārbaude par 2018.gadā valsts amatpersonu iesniegto deklarāciju pārbaudi, lai pārliecinātos par likumā “Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” noteikto ierobežojumu par amatu savienošānu ievērošanu. Pārskata periodā, izpildot Ministru kabineta 2019.gada 5.februāra sēdes protokola Nr. 5 30.§ “Informatīvais ziņojums “Par makroekonomisko rādītāju, ieņēmumu un vispārējās valdības budžeta bilances prognozēm 2019.-2021.gadā” 8.11.apakšpunktā noteikto, sagatavots Pārskats par iekšējās kontroles sistēmas korupcijas un interešu konflikta novēršanai ieviešanu un darbību Veselības ministrijas padotībā esošajās iestādēs un kapitālsabiedrībās, kurās Veselības ministrija ir kapitāldaļu turētāja.

3.nodaļa. PERSONĀLS

2019.gada 31.decembrī Veselības ministrijas resorā (Veselības ministrija un padotības iestādes) kopā ir 4766,75 amata vietas. Personāla skaits Veselības ministrijas resorā uz 2019.gada 31.decembri bija nodarbināti 4545 cilvēki, savukārt faktiski vidēji nodarbināto skaits resorā 2019.gadā ir bijis 4547,5 (rādītājs aprēķināts, summējot katra mēneša nodarbināto skaitu mēneša pirmā datumā un dalot summu ar mēneša skaitu). Ministrijas un padotības iestāžu vidēji nodarbināto skaits ir apkopots 5.tabulā.

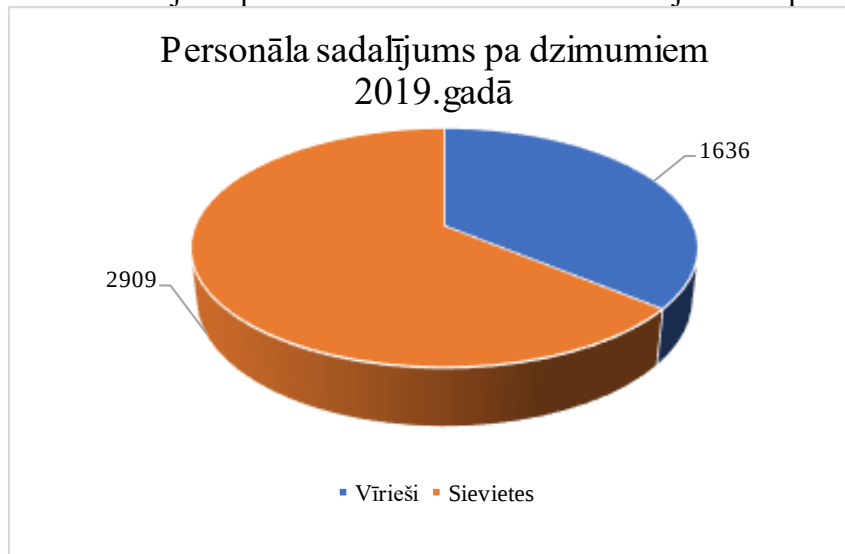
5.tabula. “Faktiski vidēji nodarbināto skaits Veselības ministrijā un padotības iestādēs 2019.gadā”

Faktiski vidēji nodarbināto skaits 2019.gadā	
Veselības ministrija	138
Nacionālais veselības dienests	208
Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienests	3281
Paula Stradiņa medicīnas vēstures muzejs	79
Slimību profilakses un kontroles centrs	150
Valsts asinsdonoru centrs	184
Veselības inspekcija	193
Latvijas Antidopinga birojs	11
Valsts tiesu medicīnas ekspertīzes centrs	160
Zāļu valsts aģentūra	143,5

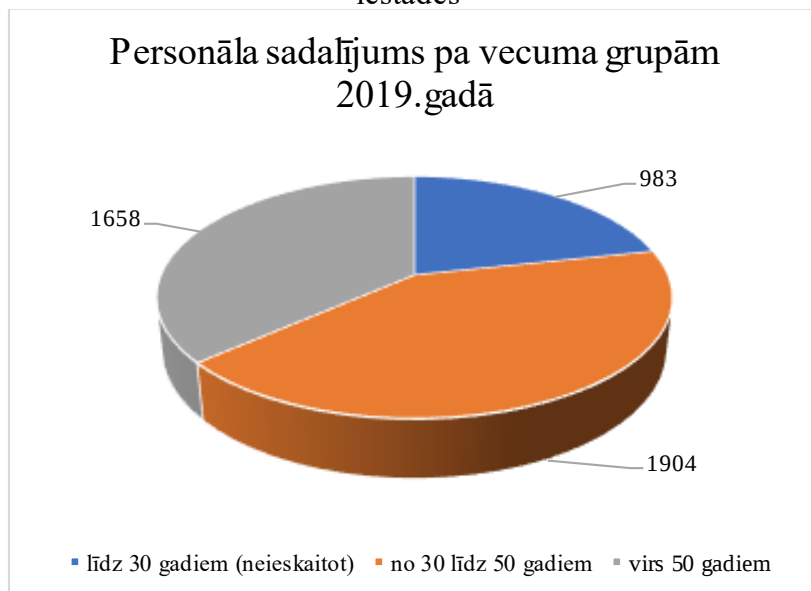
Personāla dzimums, vecums, izglītība:

Personāla sadalījums pa dzimumiem, vecuma grupām un izglītību resorā ir redzams attiecīgi 1.attēlā, 2.attēlā un 3.attēlā. Kopumā resorā ir vērojams sieviešu īpatsvars vecumā no 30 līdz 50 gadiem ar iegūtu augstāko izglītību.

1.attēls. “Personāla sadalījums pa dzimumiem Veselības ministrijā un tās padotības iestādēs”

2.attēls. “Personāla sadalījums pa vecuma grupām Veselības ministrijā un tās padotības iestādēs”

3.attēls. "Personāla sadalījums pa izglītības grupām Veselības ministrijā un tās padotības iestādēs"

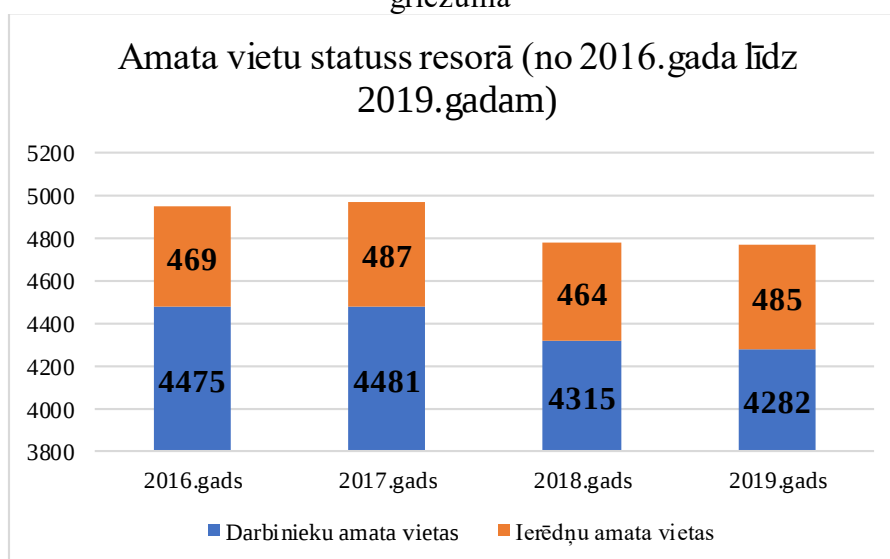

Personāla sastāvs pēc statusa:

2019.gada 31.decembrī Veselības ministrijas resorā ir 4281,75 darbinieku amata vietas, 485 ierēdņu amata vietas un 1 parlamentārā sekretāra amata vieta.

Salīdzinot ar 2018.gadu, pārskata gadā ir samazinājies darbinieku amata vietu skaits, savukārt ierēdņu amata vietu skaits ir palielinājies par 21 vietu. Amata vietu samazinājums saistīts ar Valsts pārvaldes reformu plāna samazinājumu. Veselības ministrijas un tās padotības iestāžu (resorā) amata vietu skaitu pēc statusa, salīdzinot 2016.gadu, 2017.gadu, 2018.gadu un 2019.gadu var apskatīt 4.attēlā.

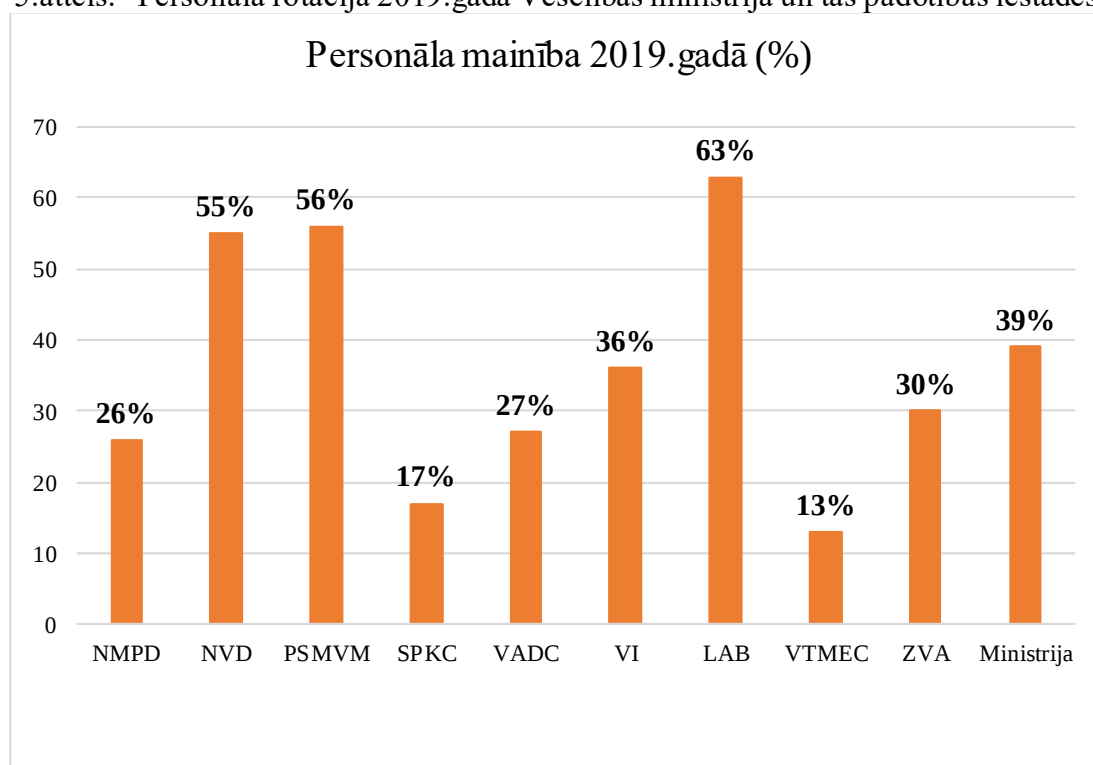
4.attēls. "Veselības ministrijas resorā amata vietu attiecība pēc statusa pēdējo četru gadu griezumā"

Personāla mainība:

Personāla rotācija resorā vidēji ir 36% (rādītājs aprēķināts kā attiecība starp pieņemto un atbrīvoto nodarbināto skaita summu pret vidēji nodarbināto skaitu gadā, izsakot procentos), kas ir par 6% vairāk nekā 2018.gadā. Vismazākā rotācija ir bijusi Valsts tiesu medicīnas ekspertīzes centrā (13%), bet lielākā Latvijas Antidopinga birojā (63%), kas saistīts ar to, ka birojā kopumā ir nodarbināti 11 cilvēki un jebkuras izmaiņas personālā krasi ietekmē statistikas rādītājus. Ministrijas un padotības iestāžu personāla rotāciju 2019.gadā var aplūkot 5.attēlā. Personāla rotācija Veselības ministrijā un tās padotības iestādēs 2019.gadā palielinājās, salīdzinot ar 2018.gadu, kas skaidrojama ar procentuālo mainības rādītāju palielinājumu (6.tabula) Latvijas Antidopinga birojā, ja 2018.gadā mainība bija 21%, tad 2019.gadā tie bija 63%.

5.attēls. “Personāla rotācija 2019.gadā Veselības ministrijā un tās padotības iestādēs”

6.tabula. “Veselības ministrijā personāla rotācijas salīdzinājums pa gadiem”

	2016.gads	2017.gads	2018.gads	2019.gads
Personāla rotācija Veselības ministrijas (%)	63	54	40	39
Personāla rotācija Veselības ministrijas resorā (%)	36	33	30	36

Veselības ministrijas personāls un struktūra:

Veselības ministrijā 2019.gada 31.decembrī ir 144,125 amata slodzes. Faktiski vidēji nodarbināto skaits Veselības ministrijā 2019.gadā bija 138.

Veselības ministrijā no 142 nodarbinātajiem 119 ir sievietes un 23 vīrieši. Vairākums nodarbināto ietilpst vecuma grupā no 30 gadiem līdz 50 gadiem – 93 nodarbinātie, tam seko nodarbinātie virs 50 gadiem – 35 nodarbinātie un vecumā līdz 30 gadiem – 14 nodarbinātie.

Veselības ministrijā 2019.gadā veiktas strukturālās izmaiņas, kuru rezultātā Projektu vadības nodaļa pārveidota par Projektu vadības departamentu. Likvidēts Resursu vadības departaments. Izveidota Informācijas un komunikācijas tehnoloģiju projektu vadītāja amata vieta, kas ir tieši pakļauta valsts sekretāram un Veselības ministrijas iekšējo projektu vadītāja vieta tieši pakļauta valsts sekretāra vietniekam resursu un pārmaiņu vadības jautājumos. Veselības ministrijas struktūrshēmu skatīt pie “Pielikumi” (4.pielikums).

4.nodaļa. KOMUNIKĀCIJA AR SABIEDRĪBU

Pārskatā gadā Veselības ministrijā turpināja darbu pie sabiedrības informēšanas un sabiedrības izpratnes veidošanas par veselības nozares jautājumiem, par Veselības ministrijas darbu, par dažādām aktualitātēm un jaunajām politikas iniciatīvām. Regulāri sagatavota un izplatīta informācija plašsaziņas līdzekļos un sociālajos tīklos – *Twitter, Facebook, Youtube*. Organizēti publicitātes pasākumi: preses konferences, koordinētas un nodrošinātas intervijas, Veselības ministrijas vadības, speciālistu publikācijas rakstošajos medijos.

Pasākumi, kas veikti sabiedrības informēšanai un izglītošanai:

Pārskata gadā rīkota informatīvā kampaņa par fizisko aktivitāšu veicināšanu “Kustinācija”⁴⁴. Kampaņas galvenās aktivitātes:

- 1) Informatīvo materiālu izstrāde un nodošana dažādām iedzīvotāju mērķa grupām;
- 2) “Kustinācijas” tūres, kas aicināja iedzīvotājus uz fiziskajām aktivitātēm;
- 3) Vislatvijas izglītojošā skolu programma. Latvijas 285 izglītības iestādēs organizētas vizītes, lai tiešā veidā uzrunātu un motivētu bērnus veikt fiziskās aktivitātes;
- 4) Eksperiments Pozitīvais blakusefekts, kura laikā tiešsaistes treniņā un fizioterapeita konsultācijās piedalījās interesenti no dažādām Latvijas vietām, pārliecinoties, ka kustēšanās palīdz justies labāk gan fiziski, gan emocionāli.

⁴⁴ Par kampaņu “Kustinācija” <https://esparveselibu.lv/tema/kustiba>:

- 5) Izveidoti 28 motivējošie mini video;
- 6) Sadarbība ar Valsts asinsdonoru centru organizēta Enerģijas diena, kuras laikā cilvēkiem ziedojot asinis, bija iespēja saņemt uztura speciālista un trenera konsultāciju. Aktivitātes ietvaros tika saziņoti 43,21 asiņi;
- 7) Izvietoti vieglie attēli sabiedriskajā transportā – dažādu fizisko aktivitāšu un vingrojumu demonstrēšana Rīgas satiksmes un Latvijas Dzelzceļa sabiedriskajā transportā;
- 8) Veselības nedēļas pasākumi valsts iestādēs;
- 9) Dažādu veselīgā hobija aktivitāšu īstenošana;
- 10) Dažādas aktivitātes sociālajos tīklos.

Pārskata gadā rīkota kampaņas par atkarību izraisošo vielu lietošanas izplatības mazināšanu “Spēks pateikt – Nē!”⁴⁵. Kampaņas galvenās aktivitātes:

- 1) sagatavoti informatīvie materiāli dažādām iedzīvotāju mērķa grupām;
- 2) piecas izglītojošās filmas “Spēks pateikt NĒ”;
- 3) reklāma (TV, vides reklāma, sociālajos tīklos);
- 4) kustība smēķēšanas izplatības mazināšanai;
- 5) reģionālie pasākumi (kopā 12) vecāko klašu skolēniem, lai ikdienā viņi izvēlētos pateikt „Nē!” kaitīgo vielu lietošanai;
- 6) reģionālie pasākumi (kopā 9) dažādu Latvijas reģionu uzņēmumos, kuros runāts ne tikai par atkarībām, bet arī par iemesliem – stresu un pārslodzi, kas bieži vien kļūst par iemeslu atkarību izraisošo vielu lietošanai;
- 7) interaktīvie testi (aizpildāmi interneta vietnē, kas palīdzēja noteikt personisko spēku pateikt “Nē!”) un radošie konkursi jauniešiem;
- 8) sociālais eksperiments ar TV 3 raidījumu “Bez tabu”, kura laikā novērota skolēnu aktivitāte dodoties smēķēt vecpilsētā, kur pēc policijas pieredzes, skolēnus smēķējot var sastapt diezgan bieži. Eksperimenta laikā noskaidrots, ka bieži jaunieši nemaz nezina, kāds ir sods par smēķēšanu, ja nav sasniegta pilngadība;
- 9) aktivitātes sociālajos tīklos.

Pārskata gadā Veselības ministrija pirmo reizi piedalījās sarunu festivālā “Lampa” (Cēsis, 28.-29.jūnijs), un kopā ar Labklājības ministriju aicināja ikvienu pievienoties “Iesaistes teltij”, lai divas dienas ar ekspertiem, sabiedrībā pazīstamiem cilvēkiem un dažādu nozaru pārstāvjiem runātu par līdzcilvēkiem - cilvēkiem ar garīga rakstura traucējumiem un bērniem ar funkcionāliem traucējumiem. “Iesaistes telts” 2019.gada moto – “Spēks. Drosme. Enerģija” – drosme runāt, drosme tuvoties, drosme būt un dzīvot nekaunoties⁴⁶.

Pārskata gadā Veselības ministrijas un PVO divgades sadarbības līguma ietvaros izstrādātas un publicētas vadlīnijas “Vides kvalitāte un drošība izglītības

⁴⁵ Par kampaņu “Spēks pateikt “Nē!”” <https://esparveselibu.lv/tema/atkaribas>;

⁴⁶ https://www.vsm.gov.lv/lv/nozare/rikotas_konferences_un_seminari/iesaistes_telts_pasakumu_programma/;

iestādēs”⁴⁷ un 2019.gada 5.novembrī organizēts seminārs, lai iepazīstinātu izglītības iestāžu un pašvaldību pārstāvjus ar vadlīnijām un sniegtu atbalstu vadlīniju piemērošanā. Vadlīnijas izstrādātas, lai veicinātu veselīgu skolu vidi un veselībai nekaitīgus un drošus apstākļus izglītības iestādēs.

Pārskata gadā Veselības ministrijas tīmekļvietnē publicēti izstrādātie ieteikumi “Ieteikumi ārstniecības personām cilvēku tirdzniecības upuru atpazīšanai”⁴⁸.

Sadarbība ar nevalstisko sektoru

Pārskata gadā Veselības ministrija turpināja sadarbību ar sabiedriskajām organizācijām un nevalstiskajām organizācijām, sekmējot to līdzdalību lēmumu pieņemšanā, iesaistot konsultācijās, darba grupās un normatīvo aktu projektu izstrādē.

Galvenie veselības nozares jautājumi, kuru risināšanā pārskata gadā iesaistīts nevalstiskais sektors, bija:

- Izstrādājot Veselības ministrijas darbības stratēģiju 2019.-2021.gadam ņemts vērā nevalstiskā sektora viedoklis par darbības periodā nosakāmajiem darbības virzieniem, mērķiem un paredzamajām aktivitātēm.
- Sadarbībā ar valdības sociālajiem partneriem, sadarbības partneriem un nozari pārstāvošajām nevalstiskajām organizācijām sagatavots veselības nozares rīcības virziena pasākumu projekts valdības deklarācijā doto uzdevumu izpildei.
- Turpinot E-veselības projekta īstenošanu, notika sadarbība ar nevalstisko sektoru, piemēram, darba devēju pārstāvētajām NVO, lai izstrādātu risinājumus darbnespējas lapu efektīvas aprites nodrošināšanai.
- Plānojot Sabiedrības veselības pamatnostādņu 2021.-2027.gadam izstrādi, 2019.gada 6.novembrī notika Veselības ministrijas organizētā sabiedriskā diskusija, kurā piedalījās gandrīz 100 dažādu institūciju un organizāciju pārstāvji un kuras mērķis bija noskaidrot veselības aprūpes un sabiedrības veselības nozares dalībnieku redzējumu par sabiedrības veselības un veselības aprūpes politikas izaicinājumiem, problēmām un to iespējamajiem risinājumiem 2021.-2027.gadā.
- Nevalstisko sektoru Veselības ministrija turpināja iesaistīt gadījumos, kad tika izstrādāti plānošanas dokumenti, normatīvie regulējumi un citi nozarei svarīgi dokumenti.

⁴⁷ Vides kvalitāte un droša skola

<https://www.vm.gov.lv/lv/tava-veseliba/vides-veseliba1/vides-kvalitate-un-drosa-skola/>;

⁴⁸ Ieteikumi ārstniecības personām cilvēku tirdzniecības upuru atpazīšanai -

<https://www.vm.gov.lv/lv/nozare/informativie-izdevumi-specialistiem/>;

Pārskata gadā politikas plānošanas dokumentu un tiesību aktu projektu izstrādes procesā jau ierasta ir sadarbība ar dažādām veselības un citu nozaru pārstāvošām institūcijām, profesionālajām asociācijām un sabiedriskajām organizācijām.

Organizētas Veselības ministrijas un Latvijas Pašvaldību savienības ikgadējās sarunas, diskutējot par veselības aprūpes organizēšanu un finansēšanu, rekomendācijām veselīgai skolu videi, Eiropas Sociālā fonda finansēto veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumu īstenošanas vienkāršošanu.

Noteikti minama būtiska sadarbība ar Latvijas Ārstu biedrību, Latvijas Ģimenes ārstu asociāciju, Latvijas Lauku ģimenes ārstu asociāciju, kas aptver plašu jautājumu loku.

Veselības aprūpes pakalpojumu pieejamības nodrošināšanā bez jau minētajām nevalstiskajām organizācijām regulāri sadarbojamies ar Veselības aprūpes darba devēju asociāciju, Latvijas Zobārstu asociāciju, Latvijas Slimnīcu biedrību, Nodibinājums Invalīdu un viņu draugu apvienība "APEIRONs", Latvijas Cilvēku ar īpašām vajadzībām sadarbības organizācija "SUSTENTO".

Mātes un bērna veselības konsultatīvās padomes ietvaros Veselības ministrija sadarbojās ar Latvijas Māsu asociāciju, Latvijas Ginekologu un dzemdību speciālistu asociāciju un Latvijas Pediatru asociāciju.

Lai risinātu ar noteiktām slimībām vai slimību grupām saistītus jautājumus, sadarbojamies ar attiecīgās jomas speciālistu asociācijām (piemēram, kardiologus, endokrinologus, onkologus u.c. specialitātes pārstāvošajām organizācijām).

Pārskata gadā Veselības ministrijai nozares cilvēkresursu jomu regulējošo normatīvo aktu un politikas dokumentu izstrādē notika sadarbība ar Latvijas Māsu asociāciju, Latvijas Jauno Ārstu asociāciju, Latvijas Lielo slimnīcu asociāciju, Latvijas Ārstu biedrību, Latvijas Ģimenes ārstu asociāciju, studējošo un absolventu organizācijām.

Eiropas Komisijas Vienotās rīcības projekta "HIV un pavadošo infekcijas slimību profilakse un kaitējuma mazināšana" ietvaros, Veselības ministrija sadarbojās ar Slimību profilakses un kontroles centru, nevalstisko sektoru un pašvaldībām, lai uzlabotu agrīnu HIV, vīrushepatītu un tuberkulozes diagnostiku, kā arī klientu (intravenozo narkotiku lietotāju) tālāku virzību uz veselības aprūpes iestādēm. Tai skaitā turpināta Mobilās vienības darbības nodrošināšana Rīgā un Pierīgā, lai nodrošinātu iespēju saņemt konsultācijas, nepieciešamo informāciju, veikt HIV, hepatīta, sifilisa eksprestestus, veikt šļirču apmaiņu, saņemt prezervatīvus.

Pārskata gadā organizētas Veselības ministrijas izveidoto konsultatīvo padomju un komisiju: HIV infekcijas, tuberkulozes un seksuālās transmisijas infekciju izplatības ierobežošanas koordinācijas komisijas, Imunizācijas valsts padomes, Poliomielīta uzraudzības komisijas, Uztura padomes, Nacionālās veselīgo pašvaldību tīkla koordinācijas komisijas, Nacionālās veselību veicinošo skolu tīkla padomes sanāksmes par veselības nozares aktuāliem jautājumiem.

Pārskata gadā organizētas Farmācijas jomas konsultatīvās padomes sēdes par veselības nozares aktuāliem jautājumiem farmācijā. Aktualizēts Farmācijas jomas konsultatīvās padomes nolikums un personālsastāvs, tai skaitā iekļaujot tajā arī Konkurences padomes pārstāvjus. Kopumā notika sešas Farmācijas jomas konsultatīvās padomes sēdes (viena sēde neformālā darba grupu formātā), kuru laikā iepazīstināts un diskutēts par nepieciešamajām izmaiņām normatīvajos aktos, lai veicinātu zāļu finansiālo un fizisko pieejamību, tai skaitā paredzot izmaiņas visos svarīgākajos farmācijas jomu regulējošajos normatīvajos aktos, un izmaiņas aptieku izvietojumu kritērijos un zāļu cenu veidošanās principos.

5.nodaļa. STARPTAUTISKĀ SADARBĪBA VESELĪBAS NOZARES JOMĀ

Pārskata gadā Veselības ministrija sadarbībā ar ES Padomi:

- Sabiedrības veselības jomā Rumānijas prezidentūras (2019.gada pirmā puse) laikā kā prioritāti izvirzīja antimikrobās rezistences un ar to saistītu infekciju, vakcinācijas, pacientu mobilitātes un digitālās veselības tēmas. Veikts darbs pie ES Padomes secinājumu projekta par nākamajiem soļiem, lai padarītu ES par labās prakses reģionu cīņā pret antimikrobiālo rezistenci.
- Farmācijas jomā Rumānijas prezidentūras laikā prioritāti izvirzīja jautājumu par zāļu pieejamību. Tāpat zāļu pieejamības jautājums bija viens no ES veselības ministru neformālas sanāksmes diskusiju jautājumiem.
- Somijas prezidentūras (2019.gada otrā puse) laikā farmācijas jomā Veselības ministrija prioritāti izvirzīja darbu pie jautājuma par veselības tehnoloģiju novērtējumu un zāļu pieejamību, kas bija viens no ES veselības ministru formālas sanāksmes diskusiju tematiem.
- Somijas prezidentūra sabiedrības veselības jomā kā prioritāti Veselības ministrija izvirzīja jautājumu par labklājības ekonomiku, ietverot arī veselības jomu.
- Veselības ministrija un tās padotības iestādes sniedza nepieciešamo atbalstu valsts pozīcijas aizstāvēšanai deleģētajām personām, lai īstenotu Latvijas viedokļa sagatavošanu par iepriekš minētajiem jautājumiem. Veselības ministrija un tās padotības iestādes veica dažādu dokumentu un materiālu analīzi kā arī sagatavoja nepieciešamo informāciju Latvijas interešu pārstāvībai ES līmenī.

Ziemeļu dimensijas Sabiedrības veselības un sociālās labklājības partnerība (turpmāk – ZD) jomā:

- No 2018.gada līdz 2019.gadam Latvija vadīja (priekšsēdētāja valsts) Ziemeļu Dimensijas darbu.
- No 2019.gada no 26.-28.novembrim Latvijā notika 14. (četrpadsmitā) ikgadējā Ziemeļu Dimensijas partnerības dalībnieku konference, kurā apstiprinātas prioritātes Ziemeļu Dimensijas nākamā perioda stratēģijai,

pieņemta deklarācija par sadarbības principiem starp publisko veselības aprūpi un veselības aprūpi ieslodzījuma vietās⁴⁹, kā arī priekšsēdētāja valsts vadība nodota Polijai. Notika arī Ziemeļu Dimensijas ekspertu un vecāko amatpersonu apmācību seminārs, pielietojot dizaina domāšanas metodiku.

- No marta līdz oktobrim Veselības ministrijas pārstāvji piedalījās Ziemeļu Dimensijas Sabiedrības veselības un sociālās labklājības partnerības Primārās veselības aprūpes, Antimikrobās rezistences, Alkohola un citu vielu lietošanas ierobežošanas, HIV, tuberkulozes un saistīto infekcijas slimību, kā arī Neinfekcijas slimību, Darba drošības un arodveselības uzdevumu, Cietuma veselības ekspertu darba grupu sanāksmēs.

Sadarbībā ar Pasaules Veselības organizāciju (turpmāk – PVO):

- No 2019.gada 24.janvāra līdz 1.februārim Ženēvā, (Šveice) notika 144. PVO Izpildvaldes sesija par piedāvāto programmas budžetu 2020.-2021.gadam, PVO reformu, sabiedrības veselības gatavību un reaģēšanu ārkārtas situācijās, polio pārejas un izskaušanas plānošanu, ilgtspējīgas attīstības programmas 2030.gadam īstenošanu, vispārējo veselības aprūpi, veselību, vidi un klimata izmaiņām, medikamentiem, vakcīnām un veselības produktiem, 11.starptautiskās slimību klasifikācijas pārskatīšanu, bēgļu un migrantu veselības veicināšanu citiem administratīviem jautājumiem. Izpildvaldes laikā pieņemti zināšanai PVO Sekretariāta sagatavotie ziņojumi un apstiprināti rezolūcijas projekti virzīšanai uz Pasaules Veselības asamblejas (turpmāk – PVA) 72.sesiju.
- No 2019.gada 20.-28.maijam Ženēvā (Šveicē) norisinājās PVA 72. sesija, kuras ietvaros notika diskusijas par piedāvāto programmas budžetu no 2020.-2021.gadam, PVO 13.Vispārējo darba programmu 2019.-2023.gadam, PVO darbu ārkārtas situācijās, poliomiēlīta izskaušanu un pāreju, ilgtspējīgas attīstības programmas 2030.gadam īstenošanu, piekļuvi medikamentiem un vakcīnām, 11.starptautiskās slimību klasifikācijas pārskatīšanu, vispārējo veselības aprūpi, pacientu drošību un citiem jautājumiem. PVA laikā pieņemtas veselības jomai svarīgas rezolūcijas, t.sk., par neatliekamās medicīniskās palīdzības sistēmām vispārējai veselības aizsardzībai, medikamentu un vakcīnu tirgus pārskatāmības uzlabošanu.
- No 2019.gada 16.-19.septembrim Kopenhāgenā (Dānija) norisinājās PVO Eiropas Reģionālās komitejas 69.sesija, kuras ietvaros notika diskusijas par Eiropas veselības un labklājības politikas pamatprogrammas “Veselība 2020” ieviešanu Eiropā kopš 2012.gada, veselības vienlīdzības veicināšanu, programmas budžeta 2018.-2019.gadam īstenošanu, reģionālo perspektīvu programmas budžeta

⁴⁹ https://www.ndphs.org/documents/6320/NDPHS_Prison_Health_Declaration.pdf;

2020.-2021.gada kontekstā, PVO transformāciju, tās darbu valstu līmenī, primārās veselības aprūpes veicināšanu, kā arī par veselībratību un citiem jautājumiem. PVO Eiropas Reģionālās komitejas laikā tika ievēlēts jaunais Eiropas reģionālais direktors Hans Klūge, kas uzsāka darbu 2020.gada februārī (pēc 146.PVO Izpildvaldes sesijas).

- PVO Barselonas veselības sistēmu stiprināšanas biroja vadītājs Dr. Tamāšs Evetovits 2019.gada 30.aprīlī, piedalījās Saeimas Budžeta un finanšu (nodokļu) komisijas un Sociālo un darba lietu komisijas kopsēdē, kurā ar nozares pārstāvjiem diskutēja par Latvijas veselības aprūpes sistēmas finansēšanas modeli.
- Sadarbībā ar PVO pārstāvniecību Latvijā turpinājās darbs pie jauna divgades sadarbības līguma 2020.-2021.gadam izstrādes. Šo līgumu par kopīgo sadarbību slēdz katrus 2 gadus, nosakot attiecīgās divgades prioritātes. 2019.gada decembrī Veselības ministrija nosūtīja savu otro piedāvājumu projektu, par ko turpinās diskusijas ar PVO arī 2020.gadā. Līgums parakstīts 2020.gada 12.jūnijā virtuālās videokonferences laikā starp veselības ministri Ilzi Viņķeli un PVO Eiropas reģionālo direktoru Dr. Klūgi. Nākamajos divos gados sadarbības prioritātes būs psihiskā veselība, integrētās veselības aprūpes attīstība, veselības aprūpes sistēmas stiprināšana, veselības sistēmas gatavības pilnveide, kā arī cilvēkresursu piesaiste veselības nozarei un citi jautājumi.

Pārskata gadā Veselības ministrijas pārstāvji piedalījās Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (turmāk – OECD) Veselības komitejas sesijās, kā arī Profilakses ekonomikas ekspertu un Zāļu un medicīnas ierīču ekspertu grupu sanāsmēs, kurās notika diskusijas un sniegtas rekomendācijas dalībvalstu veselības sistēmu attīstīšanai.

Turpinājās darbs pie OECD Sabiedrības veselības pārskata par Latviju sagatavošanas: nosūtīta Veselības ministrijas un padotības iestāžu sagatavotā informācija. No 2019.g. 2.-6.decembrim Veselības ministrijā apmeklēja OECD Veselības komitejas eksperti, lai veiktu klātienē intervijas par pētījumā iekļautajām tēmām: sabiedrības veselības kapacitātes novērtējums, cīņa ar aptaukošanos, sekundārās un terciārās prevencijas stiprināšana, zāļu efektīva lietošana. Pārskata sagatavošana tiks turpināta 2020.gadā.

2019.gada 14.jūnijā stājās spēkā Latvijas Republikas valdības un Lietuvas Republikas valdības nolīgums par pārrobežu sadarbību neatliekamās medicīniskās palīdzības nodrošināšanā Latvijas Republikas un Lietuvas Republikas pierobežas teritorijā (parakstīts Bauskā 2018.gada 3.oktobrī)⁵⁰.

Pārskata gadā no 12.-13.decembrim Veselības ministrija organizēja Ziemeļvalstu un Baltijas valstu ūdens un veselības tīkla 8.sanākumi, lai attīstītu zināšanas un izplatītu informāciju tīkla dalībvalstīs par labu praksi dzeramā ūdens

⁵⁰ <https://likumi.lv/ta/id/308191-par-noliguma-stasanos-speka;>

un peldvietu ūdens augstas kvalitātes nodrošināšanā un sadarbotos šīs jomas pilnveidošanā.

6.nodaļa. 2020.GADĀ PLĀNOTIE PASĀKUMI

2019.gadā uzsāktie pasākumi, kas tiks turpināti 2020.gadā:

Politikas plānošanas jomā:

2020.gadā Veselības ministrija plāno izstrādāt Biobanku likumprojektu, kura mērķis būs regulēt bioloģisko paraugu ieguvī, uzglabāšanu un izmantošanu pētniecībā, aizsargājot cilvēka cieņu, identitāti un tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību. Likuma izstrādei plānots izveidot darba grupu, kuras sastāvā iekļaut pārstāvjus no citām ministrijām, Veselības ministrijas padotības iestādēm un augstskolām.

Izstrādāt grozījumus Nacionālā veselības dienesta nolikumā⁵¹, lai noteiktu, ka Nacionālais veselības dienests veido, uztur un papildina sadarbības informācijas sistēmu, kurā tiks apstrādāti dati, kas nepieciešami, lai noteiktu personas tiesības saņemt veselības aprūpi ES dalībvalstīs, Eiropas Ekonomikas zonas valstīs vai Šveicē saskaņā ar Ministru kabineta 2018.gada 28.augusta noteikumu Nr. 555 "Veselības aprūpes pakalpojumu organizēšanas un samaksas kārtība" 3.13. apakšnodaļu "Veselības aprūpes pakalpojumu saņemšana citā ES dalībvalstī, EEZ valstī un Šveicē", kā arī, lai nodrošinātu datu elektronisku apmaiņu starp dalībvalstīm. Papildus Nacionālā veselības dienesta nolikumā tiks veikts tehnisks grozījums, nosakot, ka e-veselības informācijas sistēma ir izvietojama valsts informācijas sistēmu sarakstā.

Izstrādāt grozījumus Ministru kabineta noteikumos par vienoto veselības nozares elektronisko informācijas sistēmu⁵² ar mērķi pilnveidot VID EDS un E-veselības sistēmu, lai darba devējam VID EDS būtu pieejama informācija par darbiniekam atvērto darbnespējas lapu (pašlaik darba devēji saņem informāciju vienīgi par noslēgtām darbnespējas lapām).

Veselības nozares cilvēkresursu plānošanas jomā:

Veselības ministrija 2020.gadā turpinās darbu pie pārskata gadā uzsāktajiem cilvēkresursu plānošanas jautājumiem:

- pie valsts budžeta finansēto studiju vietu plānošanas un nodrošināšanas – kā katru gadu noslēgts vienošanās protokols trīspusējās sadarbības līguma ietvaros starp Veselības ministriju, Izglītības un zinātnes

⁵¹ Ministru kabineta noteikumi Nr.850 "Nacionālā veselības dienesta nolikums" <https://likumi.lv/ta/id/239184-nacionala-veselibas-dienesta-nolikums>;

⁵² Ministru kabineta noteikumi Nr.134 "Noteikumi par vienoto veselības nozares elektronisko informācijas sistēmu" <https://likumi.lv/ta/id/264943-noteikumi-par-vienoto-veselibas-nozares-elektronisko-infomacijas-sistemu>;

ministriju un Rīgas Stradiņa universitāti. Plānots turpināt uzsāktu sadarbību ar Izglītības un zinātnes ministriju, lai nodrošinātu vienotus principus studentu uzņemšanai veselības aprūpes studiju programmās, tai skaitā, attiecībā uz studiju vietu skaita un no valsts budžeta finansēto studiju vietu skaita noteikšanu, tādējādi veicinot diskusiju par vienotu studiju vietu skaita plānošanas principu ieviešanu starpnozaru sadarbības kontekstā;

- pie rezidentūras programmās studējošo skaita plānošanas un nodrošināšanas;
- 2019.gada 2.pusgadā darbu uzsāka un rezidentu uzņemšanu nodrošināja augstskolu vienotā uzņemšanas komisija, kuras darba rezultāti tiks vērtēti 2020.gadā;
- turpinās darbu pie ārstniecības personu profesiju standartu pārskatīšanas. Pārskata gadā apstiprināts Ārsta profesijas standarts, aizsākts un turpināsies darbs pie māsas, vecmātes un ārsta palīga profesijas standarta aktualizācijas;
- turpinās darbu pie sadarbībā ar Latvijas Māsu asociāciju izstrādātā konceptuālā ziņojuma “Par māsas profesijas attīstību”⁵³, kas paredz reformu māsas izglītības iegūšanā un kvalifikācijas – vispārējās aprūpes māsa – iegūšanu augstskolu īstenotā bakalaura līmeņa izglītības programmā.
- atbilstoši Valsts kontroles revīzijas ziņojuma “Cilvēkresursi veselības aprūpē” 5.ieteikumam, Veselības ministrija turpinās darbu pie ārsta specialitāšu ilguma izvērtēšanas, ņemot vērā studiju saturu un teorētisko un praktisko apmācību sadalījumu.
- lai atvieglotu iespējas atgriezties medicīnas darbā, ja ārstniecības persona kādu laiku nav strādājusi specialitātē, Veselības ministrija turpinās darbu, lai samazinātu administratīvos šķēršļus sertifikācijas eksāmena kārtošana, saīsinot eksāmena kārtošanas termiņu no viena gada līdz trim mēnešiem.

Veselības aprūpes jomā:

Izstrādāt Ministru kabineta noteikumu par personas, kura pretendē uz speciālo atļauju pieejai valsts noslēpumam, veselības pārbaudi⁵⁴. Plānots noteikt kārtību, kādā pretendentu nosūta uz veselības pārbaudi, lai konstatētu, vai pretendentam ir/nav psihiski un uzvedības traucējumi, tai skaitā traucējumi alkohola, narkotisko, psihotropo vai toksisko vielu lietošanas dēļ, kas dod pamatu apšaubīt tā spēju ievērot valsts noslēpuma aizsardzības nosacījumus. Noteikt ārstniecības iestādes, kurās izveido veselības pārbaudes komisiju pretendenta veselības pārbaudes veikšanai, komisijas darba organizāciju, veselības pārbaudes

⁵³ Ministru kabineta 29.10.2019. rīkojums Nr. 537 “Par māsu profesijas turpmāku attīstību”;

⁵⁴ Ministru kabineta noteikumu projekts „Noteikumi par veselības pārbaudi personām, kuras pretendē uz speciālo atļauju pieejai valsts noslēpumam” izsludināts Valsts sekretāru sanāksmē 2019.gada 10.oktobrī (VSS-1016);

veikšanas un apmaksas kārtību, kā arī medicīniskās pretindikācijas speciālās atļaujas pieejai valsts noslēpumam izsniegšanai.

Izstrādāt jaunus Ministru kabineta noteikumus par veselības pārbaudēm personām, kas glabā (nēsā) ieročus un veic darbu ar ieročiem (aizstās Ministru kabineta 2012.gada 22.jūlija noteikumus Nr. 418).⁵⁵ Plānots noteikt medicīniskās pretindikācijas ieroču glabāšanai (nēsāšanai) un darbam ar ieročiem, kārtību, kādā tiek veiktas veselības pārbaudes, kā arī kārtību, kādā nosakāms kārtējās veselības pārbaudes termiņš. Noteikt prasības un kārtību, kādā persona nosūtāma uz pirmstermiņa veselības pārbaudi. Vienlaikus jaunie noteikumi paredzēs samazināt veselības stāvokļa novērtēšanas anketas uzglabāšanas laiku, kas saistīts ar veselības pārbaudi veikšanas periodiskumu.

Paredzēts izstrādāt jaunus Ministru kabineta noteikumus “Katastrofu medicīnas sistēmas organizēšanas noteikumi”, lai aktualizētu spēkā esošo normatīvo regulējumu katastrofu medicīnas jomā.

Plānots izstrādāt Ministru kabineta noteikumus par prasībām mēraparātam, ar kuru pārbauda personas izelpas gaisu.

Izstrādāt Ministru kabineta noteikumus par kārtību, kādā nosakāma alkohola koncentrācija izelpas gaisā, kā arī alkohola, narkotisko vai citu apreibinošo vielu ietekmes vai reibuma konstatēšanas (ekspertīzes) kārtība.

Veikt grozījumus Ministru kabineta 2010.gada 25.maija noteikumos Nr. 469 “Kārtība, kādā izstrādā, izvērtē un ievieš klīniskās vadlīnijas”, iekļaujot prasības attiecībā uz klīniskajiem algoritmiem, klīniskajiem pacientu ceļiem, kā arī indikatoriem.

Sabiedrības veselības jomā:

Veselības ministrija 2020.gadā atbilstoši 2019.gada 4.aprīlī pieņemtajiem grozījumiem “Tabakas izstrādājumu, augu smēķēšanas produktu, elektronisko smēķēšanas ierīču un to šķidrumu aprites likumā”, kas nosaka vienotas prasības nikotīnu saturošām un nikotīnu nesaturošām elektroniskajām smēķēšanas ierīcēm, turpinās darbu pie Ministru kabineta noteikumiem “Elektronisko smēķēšanas ierīču uzpildes mehānisma tehniskie standarti”.

Pārskata gadā Saeimā iesniegti grozījumi “Tabakas izstrādājumu, augu smēķēšanas produktu, elektronisko smēķēšanas ierīču un to šķidrumu aprites likumā”, kas paredz likumā pārņemt Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa normas, kurus Saeimā plānots apstiprināt līdz 2020.gada 1.jūlijam.

Plānots turpināt darbu pie grozījumiem “Narkotisko un psihotropo vielu un zāļu, kā arī prekursoru likumīgās aprites likumā”, kas paredz, ka Latvijā kontrolējamo narkotisko vielu, psihotropo vielu un prekursoru sarakstus nosaka likuma “Par Krimināllikuma spēkā stāšanās un piemērošanas kārtību” 2.pielikums. Attiecīgi plānots atteikties no Ministru kabineta 2005.gada 8.novembra noteikumiem Nr.847 “Noteikumi par Latvijā kontrolējamajām

⁵⁵ Ministru kabineta noteikumu projekts “Noteikumi par veselības pārbaudēm personām, kas glabā (nēsā) ieročus un veic darbu ar ieročiem” izsludināts Valsts sekretāru sanāksmē 2019.gada 5.decembrī (VSS-1209);

narkotiskajām vielām, psihotropajām vielām un prekursoriem”, veikt arī atbilstošus grozījumus likuma “Par Krimināllikuma spēkā stāšanās un piemērošanas kārtību” 2.pielikumā.

Veselības ministrija 2020.gadā plāno turpināt darbu pie “Alkoholisko dzērienu patēriņa mazināšanas un alkoholisma ierobežošanas rīcības plāna 2020.–2022.gadam”. Plāna projekts 2019.gada 5.jūlijā izsludināts publiskajā apspriešanā un 2019.gada 19.decembrī izsludināts Valsts sekretāru sanāksmē. Veselības ministrija plāno iesniegt plāna projektu apstiprināšanai Ministru kabinetā 2020.jūnijā.

Plānots turpināt darbu pie grozījumiem Ministru kabineta 2002.gada 27.decembra noteikumos Nr. 610 “Higiēnas prasības izglītības iestādēm, kas īsteno vispārējās pamatizglītības, vispārējās vidējās izglītības, profesionālās pamatizglītības, arodizglītības vai profesionālās vidējās izglītības programmas”, lai ņemot vērā skolu tīkla optimizāciju un pāreju uz kompetenču pieejā balstīto vispārējās izglītības saturu, pārskatītu higiēnas prasības izglītības iestādēm, pagarinātu platības uz vienu skolēnu nodrošināšanas pārejas periodu - līdz 2023.gada 1.septembrim. Plānots noteikt nosacījumus higiēnas prasību piemērošanai, ja iestāde mācību procesu uz renovācijas laiku nodrošina citā iestādē.

Plānots turpināt darbu pie grozījumiem Ministru kabineta 2013.gada 17.septembra noteikumos Nr. 890 “Higiēnas prasības bērnu uzraudzības pakalpojuma sniedzējiem un izglītības iestādēm, kas īsteno pirmsskolas izglītības programmu”, lai aktualizētu atsevišķas pirmsskolas izglītības iestādēm un bērnu uzraudzības pakalpojuma sniedzējiem noteiktās higiēnas prasības, lai saskaņotu prasības izglītības iestāžu telpu platībai ar izglītības un administratīvi teritoriālās reformas norisi, pagarinot pārejas periodu prasību izglītības iestāžu telpu platībai ieviešanai līdz 2023.gada 1.septembrim.

Plānots turpināt darbu pie Ministra kabineta noteikumu projekta, kas noteiks higiēnas prasības baseina un pirts pakalpojumiem.

Plānots turpināt darbu pie grozījumiem Ministru kabineta 2015.gada 14.aprīļa noteikumos Nr. 182 “Noteikumi par higiēnas prasībām tetovēšanas un pīrsinga pakalpojumu sniegšanai un speciālajām prasībām tetovēšanas līdzekļiem”, veicinot drošākus tetovēšanas, pīrsinga un mikropigmentācijas pakalpojumus patērētājiem un ierobežojot nekvalitatīvu ierīču izmantošanu darba instrumentu apstrādei.

Plānots turpināt darbu pie grozījumiem Ministru kabineta 2008.gada 13.maija noteikumos Nr. 328 “Par poliomiēlīta pretepidēmijas pasākumiem”, kuros jāveic tehniski precizējumi poliomiēlīta pretepidēmijas pasākumu veikšanā, lai noteikumi atbilstu jaunākajām PVO nostādnēm poliomiēlīta pretepidēmijas pasākumu precīzākā nodrošināšanā.

Plānots turpināt darbu pie grozījumiem Ministru kabineta 1999.gada 5.janvāra noteikumos Nr. 7 “Infekcijas slimību reģistrācijas kārtība”, kas uzlabos informācijas apriti un institūciju sadarbību infekcijas slimību reģistrācijā. To skaitā, atbilstoši ES normatīvajam regulējumam, reģistrējamo infekcijas slimību

sarakstā iekļaut Čikungunjas vīrusslimību un Zikas vīrusslimību, kā arī no 2021.gada 1.janvāra paredzēs B hepatīta skrīninga rezultāta apstiprināšanu un sifilisa skrīninga rezultāta apstiprināšanu grūtniecēm un donoriem nacionālajā references laboratorijā.

Plānots turpināt darbu pie Ministru kabineta noteikumu projekta “Noteikumi par epidemioloģiskās drošības pasākumiem Cilvēka imūndeficīta vīrusa infekcijas (HIV) un AIDS izplatības ierobežošanai”, lai noteiktu HIV epidemioloģiskās drošības pasākumus kā arī HIV un AIDS slimnieku ārstēšanas organizatorisko kārtību, kas veicama, lai ierobežotu HIV infekcijas izplatību.

Farmācijas jomā:

Farmācijas jomā plānots noslēgt darbu pie 2019.gadā uzsāktajām izmaiņām Zāļu izplatīšanas un kvalitātes kontroles kārtībā, veicinot zāļu fizisko pieejamību, tai skaitā, nosakot zāļu lieltirgotavām publiskot pieejamos zāļu atlikumus, tādējādi padarot caurspīdīgāku zāļu pasūtīšanas kārtību.

Lai preventīvi apturētu farmācijas jomas uzņēmumu un iesaistīto personu prettiesiskas rīcības, visu pārskata periodu norisinājās darbs pie administratīvo pārkāpumu cilvēkiem paredzēto zāļu jomā un pie kompetences noteikšanas administratīvo pārkāpumu procesā, kas plānots noslēgt 2020.gadā.

Valsts kapitālsabiedrību uzraudzības jomā:

Lai nodrošinātu kapitālsabiedrību, kurās Veselības ministrija ir valsts kapitāla daļu turētāja, sabalansēta budžeta plānošanu un darbības efektivitātes uzlabošanu, Veselības ministrija 2020.gadā turpinās uzraudzīt kapitālsabiedrību:

- budžetu plānošanas procesu;
- darbības rezultātus, analizējot to iesniegtās ceturkšņa budžeta izpildes atskaites un finanšu pārskatus;
- plānoto investīciju realizāciju.

Veselības ministrija 2020.gadā plāno apstiprināt jaunas kapitālsabiedrību vidēja termiņa darbības stratēģijas, pirms tam stratēģiju projektus saskaņojot ar Pārresoru koordinācijas centru. Kapitālsabiedrību vidēja termiņa darbības stratēģijas būs sagatavotas atbilstoši Publiskās personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likumam un Valsts kapitālsabiedrību vidēja termiņa darbības stratēģijas izstrādes vadlīnijām un tajās tiks noteiktas kapitālsabiedrību attīstības prioritātes nākamajiem periodiem, tajā skaitā, īstermiņa, vidēja termiņa un ilgtermiņa prioritātes, iezīmējot arī finansējuma avotu katrai no prioritātēm vai nosakot nepieciešamību rast risinājumus (tajā skaitā finansējumu) konkrētas prioritātes realizācijai.

Valsts galvotā aizdevuma projektu ieviešanas jomā:

Veselības ministrijā 2020.gadā noslēgsies uzsākto valsts galvotā aizdevuma projektu ieviešana, nodrošinot būtiskus ieguldījumus kopējās pacientu un darbinieku darba vides uzlabošanā.

Pamatojoties uz likuma "Par valsts budžetu 2020.gadam" 32.pantu, finanšu ministram ir atļauts pārņemt VSIA "Bērnu klīniskā universitātes slimnīca", VSIA "Daugavpils psihoneiroloģiskā slimnīca", VSIA "Slimnīca "Ģintermuiža"", VSIA "Paula Stradiņa klīniskā universitātes slimnīca" un SIA "Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca" valsts vārdā galvotās saistības līdz 134 174 190 eiro, saglabājot prasījuma tiesības pret minētajām kapitālsabiedrībām. Finanšu ministrs var palielināt apropriāciju Veselības ministrijai līdz 134 174 190 eiro, paredzot dotāciju no vispārējiem ieņēmumiem, iepriekš minēto kapitālsabiedrību pamatkapitāla palielināšanai ar finanšu ieguldījumu. Veselības ministrijai atbilstoši normatīvajiem aktiem būs jāveic finanšu ieguldījums ne vairāk kā 134 174 190 eiro apmērā iepriekš minēto kapitālsabiedrību pamatkapitālā ar mērķi dzēst saistības pret Finanšu ministriju, kas izveidojušās valsts vārdā galvoto aizdevumu pārņemšanas vai valsts galvoto saistību izpildes rezultātā. Tas nozīmē, ka turpmāk ik gadu, līdz ārstniecības iestāžu saistību pilnai izpildei, Veselības ministrija palielinās ārstniecības iestāžu pamatkapitālu, veicot finanšu ieguldījumu, un pēc ārstniecības iestāžu pamatkapitāla palielināšanas, nodrošinās, ka ārstniecības iestādes izpildīs savas saistības pret *FMS Wertmanagement AöR* savlaicīgi un pilnā apmērā atbilstoši noslēgtajiem līgumiem.

Sadarbības partneru finansēto programmu un ārvalstu ieguldījumu programmu ietvaros:

Veselības ministrija 2020.gadā turpinās darbu, lai piesaistītu jaunu finansējumu veselības nozarei citu finanšu instrumentu un programmu ietvaros, kā arī sniegtu sabiedrībai informāciju par pieejamiem līdzfinansēšanas avotiem, tādiem kā Eiropas Teritoriālās sadarbības programmas un Eiropas Kopienas Sabiedrības veselības programma.

Veselības ministrijas padotības iestādes 2020.gadā turpinās dalību Eiropas Kopienas Sabiedrības veselības programmas vienotajās rīcībās un citu programmu projektos:

- Slimību profilakses un kontroles centrs turpinās piedalīties vienotajā rīcībā vakcinācijas jomā (*EU JAV*);
- Slimību profilakses un kontroles centrs turpinās dalību vienotajā rīcībā par veselības informāciju, virzoties uz ilgtspējīgu ES veselības informācijas sistēmu, kas atbalsta valsts zināšanu, veselības pētniecības un politikas veidošanu (*InfAct*);

- Nacionālais veselības dienests turpinās dalību vienotajā rīcībā par Eiropas veselības aprūpes tehnoloģiju novērtēšanas tīklu (*EUnetHTA JA3*);
- Nacionālais veselības dienests turpinās piedalīties trešajā vienotajā rīcībā E-veselības tīklu atbalstam (*eHAction*);
- Veselības inspekcija turpinās dalību vienotajā rīcībā par tabakas uzraudzību (*JATC*);
- Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienests turpinās piedalīties vienotajā rīcībā par gatavību un pasākumiem ieceļošanas vietās (gaisa, jūras un sauszemes robežšķērsošana) (*EU Healthy gateways*);
- Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienests turpinās piedalīties vienotajā rīcībā par ES gatavības stiprināšanu pret nopietniem pārrobežu draudiem veselībai un atbalstu Starptautisko veselības aizsardzības noteikumu ieviešanai (*SHARP*);
- Rīgas Stradiņa universitāte turpinās dalību Centrālās Baltijas jūras reģiona pārrobežu sadarbības programmas projektā “Māsu izglītības attīstība” (*NURED*) un projektā “Ārstniecības, darba drošības un neatliekamās palīdzības sniegšanas prasmju harmonizēšana uz kuģa klāja Baltijas jūras kuģniecībā” (*OnBoard-Med*);
- Rīgas Stradiņa universitāte turpinās dalību Interreg Baltijas jūras reģiona transnacionālās sadarbības programmas projektā “Baltijas pilsētas stājas pretī dzīvesveida izraisītām slimībām - Novatoriska modeļa izstrāde profilakses pasākumiem, kas vērsti uz sabiedrības veselības iestādēm Baltijas jūras reģionā” (*BaltCityPrevention*) un turpinās dalību projektā “Pilsētas laboratorijas - labākai veselībai visiem Baltijas jūras reģionā dzīvojošiem” (*Healthyboost*).

Ņemot vērā Veselības ministrijas un tās padotības iestāžu ierobežoto cilvēkresursu kapacitāti, ir apgrūtināta Latvijas dalība veselības nozares projektos, kuru realizēšanai ir nepieciešamas specifiskas profesionālās zināšanas, piemēram, Trešās ES veselības programmas projektos, jo, ņemot vērā kapitālsabiedrību, kurās Veselības ministrija ir valsts kapitāla daļu turētāja, finansiālās iespējas un to, ka tās nevar saņemt valsts līdzekļus līdzfinansējuma nodrošināšanai, nav iespējams kapitālsabiedrībām deleģēt dalību projektos, lai gan to kompetence specifiskos jautājumos ir atbilstoša.

Veselības ministrija 2020.gadā ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas perioda jomā plāno:

- **SAM 2.2.1.** “Nodrošināt publisko datu atkalizmantošanas pieaugumu un efektīvu publiskās pārvaldes un privātā sektora mijiedarbību” 2.2.1.1. pasākuma “Centralizētu publiskās pārvaldes IKT platformu izveide, publiskās pārvaldes procesu optimizēšana un attīstība” ieviešanu.
- **SAM 9.2.3.** „Atbalstīt prioritāro (sirds un asinsvadu, onkoloģijas, perinatālā un neonatālā perioda aprūpes un garīgās veselības) veselības

jomu veselības tīklu attīstības vadlīniju un kvalitātes nodrošināšanas sistēmas izstrādi un ieviešanu, jo īpaši sociālās atstumtības un nabadzības riskam pakļauto iedzīvotāju veselības uzlabošanai” ietvaros plānojama projekta Nr.9.2.3.0/15/I/001 „Veselības tīklu attīstības vadlīniju un kvalitātes nodrošināšanas sistēmas izstrāde un ieviešana prioritāro veselības jomu ietvaros” ieviešana visa gada garumā.

- **SAM 9.2.4.** “Uzlabot pieejamību veselības veicināšanas un slimību profilakses pakalpojumiem, jo īpaši, nabadzības un sociālās atstumtības riskam pakļautajiem iedzīvotājiem” 9.2.4.1.pasākuma un 9.2.4.2.pasākuma ietvaros paredzēts turpināt uzsākto projektu ieviešanu.
- **SAM 9.2.5.** “Uzlabot pieejamību ārstniecības un ārstniecības atbalsta personām, kas sniedz pakalpojumus prioritārajās veselības jomās iedzīvotājiem, kas dzīvo ārpus Rīgas” paredzēta projekta Nr.9.2.5.0/17/I/001 “Ārstniecības un ārstniecības atbalsta personu pieejamības uzlabošana ārpus Rīgas” ieviešana visa gada garumā.
- **SAM 9.2.6.** “Uzlabot ārstniecības un ārstniecības atbalsta personāla kvalifikāciju” paredzēta projekta Nr.9.2.6.0/17/I/001 “Ārstniecības un ārstniecības atbalsta personāla kvalifikācijas uzlabošana” ieviešana visa gada garumā.
- **SAM 9.3.2.** „Uzlabot kvalitatīvu veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību, jo īpaši sociālās, teritoriālās atstumtības un nabadzības riskam pakļautajiem iedzīvotājiem, attīstot veselības aprūpes infrastruktūru” ietvaros paredzēta I, II un III kārtas projektu ieviešana visa gada garumā, IV kārtas projektu iesniegumu atlases organizēšana, līgumu slēgšana ar finansējuma saņēmējiem un projektu ieviešanas uzsākšana.
- Veselības ministrija 2020.gadā plāno turpināt projektu realizāciju **SAM 4.2.1.** “Veicināt energoefektivitātes paaugstināšanu valsts un dzīvojamās ēkās” 4.2.1.2.pasākuma “Veicināt energoefektivitātes paaugstināšanu valsts ēkās” otrās projektu iesniegumu atlases kārtas ietvaros, lai nodrošinātu energoefektivitātes pasākumu veikšanu SIA “Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca”, VSIA “Rīgas psihiatrijas un narkoloģijas centrs”, VSIA “Daugavpils psihoneiroloģiskā slimnīca” un VSIA “Strenču psihoneiroloģiskā slimnīca” ēkās.

Veselības ministrija 2020.gadā plāno uzsākt darbu pie ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2021.-2027.gada plānošanas perioda darbības programmas veselības nozares sadaļu izstrādes.

ERAF atbalsta dienesta programmas 2017-2020 atbalstītā projekta “Slimnīcu sadarbības teritorijas” ietvaros Veselības ministrija izstrādās slimnīcu sadarbības modeli un plānu slimnīcu sadarbības modeļa ieviešanai.

Veselības ministrija 2020.gadā turpinās darbu pie izvērtējuma par nepieciešamajiem ieguldījumiem, lai attīstītu jaunu uz pacientu orientētu integrētu aprūpes pakalpojumu sniegšanas modeli pacientiem ar hroniskām slimībām, tajā skaitā nepieciešamajiem resursiem HOSPICE tipa pakalpojumu ieviešanai.

Veselības ministrijai plānots nodrošināt dalību Eiropas Komisijas vienotajā rīcības projektā par uz bērniem vērstas pārtikas produktu ar augstu sāls, cukura un tauku daudzumu reklāmas ierobežojumiem.

2020.gadā galvenie uzdevumi un pasākumi:

Politikas plānošanas jomā:

2020.gadā Veselības ministrija uzsāks darbu pie Sabiedrības veselības pamatnostādņu 2021.-2027.gadam izstrādes, kas ir vidēja termiņa politikas plānošanas dokuments. Pamatnostādnes balstās uz Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģiju un citiem Latvijas attīstības plānošanas dokumentiem, kā arī ES politikas plānošanas dokumentiem un ir izstrādāts, lai aktualizētu Nacionālā attīstības plāna 2021.-2027.gadam uzstādījumus, rīcības virzienus un uzdevumus veselības nozares politikā.

Iesniegt Ministru kabinetā informatīvo ziņojumu par E-veselības ERAF projektu ieviešanas termiņa pagarināšanu, lai informētu Ministru kabinetu par plānoto rīcību e-veselības sistēmas modernizēšanai un pieņemtu lēmumu par papildu valsts budžeta finansējuma piešķiršanu šim mērķim.

Īstenot pilotprojektu veselības aprūpes jomas korupcijas risku novēršanai (pateicības dāvanas), iesaistot veselības jomas pārstāvjus un iedzīvotājus, kuri saņem veselības aprūpes pakalpojumus, izmantojot publiskā sektora inovācijas un uzvedības izpētes metodes.

Veselības aprūpes jomā:

Veselības ministrija 2020.gadā plāno izstrādāt izmaiņas veselības aprūpes pakalpojumu organizēšanas un samaksas kārtībā⁵⁶ (pasākumu ieviešana atkarīga no 2021.gadam papildus piešķirtā finansējuma):

- definēt veselības aprūpes pakalpojumu maksimālos gaidīšanas laikus un izstrādāt metodiku vienotai veselības aprūpes pakalpojumu saņemšanas rindas veidošanai;
- pārskatīt un uzlabot esošo primārās aprūpes finansēšanas modeli;
- pabeigt slimnīcu atbilstības noteiktajam līmenim vērtēšanas pirmo kārtu;
- piesaistīt primārās veselības aprūpes ārstus kā dežūrārstus slimnīcu uzņemšanas nodaļās;

⁵⁶ Grozījumi Ministru kabineta 2018.gada 28.augusta noteikumos Nr.555 "Veselības aprūpes pakalpojumu organizēšanas un samaksas kārtība";

- izstrādāt apmaksas nosacījumus ģimenes ārsta komandas darbam pacientiem ar psihiskiem un uzvedības traucējumiem;
- izstrādāt priekšlikumus bērnu vecumā no pusotra līdz trim gadiem agrīnās attīstības izvērtējuma ieviešanai primārajā veselības aprūpē;
- attīstīt ambulatoros psihiskās veselības centrus ar multiprofesionālās komandas iesaisti. Definēt primārās (ilglaicīgā), sekundārās un terciārās veselības aprūpes pakalpojumu līmeņus psihiatriskā profila stacionāriem, sasaistot tos ar multiprofesionālās komandas sastāvu;
- hroniski slimo pacientu aprūpes modeļa pilnveide (t.sk. pakalpojumu groza nodefinēšana hroniskajās un aprūpes gultās, paliatīvās aprūpes modelis, veselības aprūpes mājās).

Sagatavot informāciju par projekta “Slimnīcu sadarbības teritorijas” rezultātiem, tai skaitā par identificētajām problēmām, izstrādātajiem ieteikumiem.

Sagatavot informatīvo ziņojumu par veselības aprūpes pakalpojumu tarifiem. Informatīvā ziņojuma mērķis būs nodrošināt pakalpojumu tarifu pielāgošanu reālajām izmaksām.

Pārskatīt ģimenes ārsta darbības kvalitātes kritēriji saistībā ar viņa reģistrēto pacientu plūsmu stacionāru uzņemšanas nodaļās un hospitalizācijas skaitu attiecībāpret vidējo valsti.

Pilnveidot veselības aprūpes pakalpojumus, lai nodrošinātu pāreju no bērna vecuma veselības aprūpes un pieaugušo vecuma veselības aprūpi (pacientiem ar smagām hroniskām slimībām).

Izstrādāt dinamiskās novērošanas kārtību bērniem ar hroniskām slimībām (rekomendācijas ārstniecības iestādēm).

Onkoloģijas jomā plānots:

- izstrādāt “Dzeltenā koridora” koncepciju veselības aprūpes pakalpojumu pieejamības uzlabošanai onkoloģijas pacientiem, kuriem konstatēts slimības recidīvs;
- ieviest onkoloģijas jomas metodisko uzraudzību – noteikt metodisko centru, definēt tā uzdevumus, aprēķināt finansējuma (Ministru kabineta noteikumi);
- izstrādāt ziņojumu par onkoloģijas nozares attīstības prioritātēm⁵⁷.

Veselības ministrija 2020.gadā plāno veikt grozījumus Ārstniecības likumā, lai precizētu klīniskās vadlīnijas definīciju, noteiktu deleģējumu kārtībai, kādā organizē ārstniecības procesā pieļauto kļūdu analīzes auditu u.c.

Turpināt klīnisko algoritmu izstrādi, lai īstenotu vienotu pieeju pacientu ārstēšanai.

⁵⁷ Iesniegts Valsts kancelejā 2020.gada 8.maijā;

Sagatavot priekšlikumus izglītības iestāžu un ārstniecības personu sadarbības un informācijas apmaiņas risinājumiem, nepieciešamības gadījumā izstrādājot grozījumus tiesību aktos.

Paredzēts izvērtēt sportistu un bērnu ar paaugstinātu fizisko slodzi veselības aprūpes un medicīniskās uzraudzības ietvaros veicamo valsts apmaksāto veselības aprūpes pakalpojumu pieejamības attīstības iespējas reģionos, nepieciešamības gadījumā izstrādājot grozījumus tiesību aktos.

Sadarbībā ar Labklājības ministriju Veselības ministrija analizēs cēloņus, kādēļ prognozējamās invaliditātes statusa ieviešanas mērķi nav sasniegti, un rast risinājumu situācijas uzlabošanai.

Sabiedrības veselības jomā:

Veselības ministrija 2020.gadā plāno aktualizēt un iesniegt Ministru kabinetā informatīvo ziņojumu “Par valsts piešķirto dotāciju pašvaldībām to vispārējās izglītības iestāžu izglītojamo ēdināšanai, kuras īsteno pamatzglītības programmas, lai bērniem izglītības iestādēs nodrošinātu kvalitatīvu un uzturvielām bagātu ēdienu”.

Nemot vērā, ka tirgū ienāk jauni nikotīnu saturoši beztabakas produkti, kas šobrīd netiek regulēti, Veselības ministrija plāno izstrādāt grozījumus “Tabakas izstrādājumu, augu smēķēšanas produktu, elektronisko smēķēšanas ierīču un to šķidrumu aprites likumā”, lai noteiktu regulējumu tabakas aizstājējproduktiem un tabakas karsēšanas ierīcēm.

Veikt grozījumus Ministru kabineta 2005.gada 8.novembra noteikumos Nr. 847 “Noteikumi par Latvijā kontrolējamajām narkotiskajām vielām, psihotropajām vielām un prekursoriem”, lai kontrolei pakļautu jaunas narkotiskās un psihotropās vielas. Plānots veikt grozījumus likumā “Par Krimināllikuma spēkā stāšanās un piemērošanas kārtību”, lai kontrolei pakļaujamajām narkotiskajām un psihotropajām vielām noteiktu apmērus.

Izveidot starpinstitūciju darba grupu nīrgāšanās izplatības mazināšanai izglītības iestādēs.

Organizēt ikgadējās Veselības ministrijas un Latvijas Pašvaldību savienības sarunas.

Izstrādāt veselīga uztura ieteikumus pacientiem ar dažādām hroniskām neinfekcijas slimībām.

Pārskatīt un aktualizēt veselīga uztura ieteikumus pieaugušajiem un citām sabiedrības mērķa grupām.

Iekšējo un ārējo normatīvo aktu, rekomendāciju, principu izstrāde ar Covid-19 ārkārtējās situācijas risināšanai un daļas ārkārtējās situācijas laikā noteikto pagaidu prasību iestrāde normatīvajos aktos:

- izstrādāt jaunus Ministru kabineta noteikumus par Covid-19 epidemioloģiskās drošības un pretepidēmijas pasākumiem.

Veikt grozījumus:

- Ministru kabineta 2005.gada 19.jūlija noteikumos Nr. 523 “Kārtība, kādā ieved valstī vai izved no tās miruša cilvēka ķermeni, pārvadā, glabā, apbedī vai kremē no infekcijas slimības miruša cilvēka ķermeni un veic obligāto patoloģianatomisko izmeklēšanu diagnozes precizēšanai pēc slimnieka nāves”;
- Ministru kabineta 2009.gada 1.septembra noteikumos Nr. 981 “Bēnu nometņu organizēšanas un darbības kārtība”;
- Epidemioloģiskās drošības likumā, lai ārkārtējās situācijas laikā institūciju noteiktās pilnvaras pretepidēmijas pasākumu veikšanai nostiprinātu normatīvajos aktos;
- Ministru kabineta 1999.gada 5.janvāra noteikumos Nr. 7 “Infekcijas slimību reģistrācijas kārtība”, papildinot reģistrējamo infekcijas slimību sarakstu ar jaunu bīstamo infekcijas slimību – Covid-19;
- Ministru kabineta 2018.gada 24.jūlija noteikumos Nr. 447 “Noteikumi par darbiem, kas saistīti ar iespējamu risku citu cilvēku veselībai, un obligāto veselības pārbaužu veikšanas kārtība”;
- Ministru kabineta 2005.gada 14.jūnija noteikumos Nr. 413 “Kārtība, kādā veicama personu obligātā medicīniskā un laboratoriskā pārbaude, obligātā un piespiedu izolēšana un ārstēšana infekcijas slimību gadījumos”.

Veselības ministrija 2020.gadā sadarbībā ar PVO plāno turpināt prezentēt skolām un pašvaldībām izstrādātās vadlīnijas “Vides kvalitāte un drošība skolās”, rīkojot seminārus, lai veicinātu drošu vidi skolās, veidojot izpratni par skolu vides nozīmīgumu mācību procesā un piedāvājot risinājumus kvalitatīva mācību procesa nodrošināšanai skolas telpās un teritorijā.

Plānots sagatavot grozījumus Ministru kabineta 2013.gada 2.jūlija noteikumos Nr. 354 “Kosmētikas līdzekļu būtisko prasību nodrošināšanas kārtība”, lai aktualizētu:

- 1) novecojušas kosmētikas līdzekļu mikrobioloģiskās tīrības prasības;
- 2) nosacījumus Brīvās tirdzniecības sertifikāta izsniegšanai, lai veicinātu Latvijas kosmētikas ražotāju eksporta uz trešajām valstīm iespējas.

Farmācijas jomā:

Turpināt darbu pie zāļu finansiālās un fiziskās pieejamības uzlabošanas, turpinot pārskatīt svarīgākos farmācijas jomu regulējošos normatīvos aktus, tai skaitā

Izmaiņām Farmācijas likumā⁵⁸, lai aktualizētu tā tiesisko regulējumu, novēršot praksē konstatētās nepilnības.

⁵⁸ Farmācijas likums <https://likumi.lv/ta/id/43127-farmacijas-likums>.

Turpināt darbu pie no valsts budžeta līdzekļiem kompensēto un nekompensēto zāļu cenu veidošanās principu pārskatīšanu, veicinot zāļu finansiālo pieejamību un aptieku neatkarību no zāļu lieltirgotavām.

Turpināt darbu pie aptieku izvietojuma kritērijiem, lai veicinātu racionālu aptieku izvietojumu un novērstu Augstākās tiesas spriedumā konstatētās nepilnības.

Turpināt darbu pie jaunas farmaceitiskās darbības licencēšanas kārtības izstrādes, efektīvizējot esošo regulējumu un novēršot praksē konstatētās nepilnības.

Uzsākt darbu pie aptiekas darbības noteikumu⁵⁹ pārskatīšanas, tai skaitā kvalitātes kritēriju un farmaceitiskās aprūpes kvalitātes celšanas.

Veselības nozares cilvēkresursu attīstības jomā:

Uzsākt normatīvā regulējuma izstrādes procesu, lai nodrošinātu vispārējās aprūpes māsas profesijas ieviešanu saskaņā ar konceptuālo ziņojumu “Par māsas profesijas turpmāko attīstību”;

Uzsākt darbu pie Valsts Kontroles lietderības revīzijas ziņojumā “Cilvēkresursi veselības aprūpē”⁶⁰ minēto ieteikumu ieviešanas, t.sk., rezidentu plānošanas un uzraudzības procesa pilnveide Veselības ministrijā, aktualizējot un izvērtējot ārstniecības personu skaita prognozes pilna laika slodzēm, kā arī uzsākt darbu pie vienotu principu izstrādes studentu uzņemšanai veselības aprūpes studiju programmās u.c.;

Izstrādāt jaunu atalgojuma modeli ar vienkāršu un saprotamāku atalgojuma un piemaksu principiem;

Īstenot rezidentūras plānošanas un organizācijas procesa pārskatīšanu, tajā skaitā:

- plānošanas kritēriju pārskatīšana, vērtējot iespēju plānot rezidentūras vietu skaita sadalījumu atbilstoši ārstniecības iestāžu un pašvaldību vajadzībām;
- augstskolu vienotās uzņemšanas komisijas darba izvērtējums;
- pēcrezidentūras nosacījumu pārskatīšana.

Rast risinājumu rezidentūras plānošanas un rezidentūras uzraudzības rīku pilnveidei (rezidentu reģistrs);

Uzsākt darbu pie ārsta profesijas specialitāšu saraksta un studiju ilguma pārskatīšanas, ņemot vērā studiju saturu un teorētisko un praktisko apmācību sadalījumu.

Atbilstoši Ministru kabineta 2019.gada 19.novembra rīkojumam Nr. 571 “Par kopējām valsts pārvaldē auditējamām prioritātēm 2020.gadam” tiks veikts fizisko personu datu aizsardzības audits Veselības ministrijā un tās padotības iestādēs.

⁵⁹ Aptieku darbības noteikumi <https://m.likumi.lv/doc.php?id=207397>;

⁶⁰ Valsts kontrole Trešā revīzijas departamenta 20.03.2017. revīzijas uzdevums Nr.2.4.1.-6/2017, revīzijas ziņojums “Cilvēkresursi veselības aprūpē”, 2019.

2020.gadā plānotie sadarbības projekti un pētījumi:

Veselības ministrija 2020.gadā piedalīsies valdības apstiprinātajā valsts pētījumu programmā “Covid-19 seku mazināšanai”, kuras īstenošanā Izglītības un zinātnes ministrija ir atbildīgā un Veselības ministrija ir līdzatbildīgā institūcija.

Valsts pētījumu programmas “Covid-19 seku mazināšanai” virsmērķis ir ierobežot Covid-19 infekcijas slimības izplatību un aizsargāt iedzīvotājus, lai, īstenojot inovatīvus augstas gatavības zinātniskus projektus, steidzami atjaunotu ekonomisko darbību un sociāli aktīvu ikdienas dzīvi. Programmas mērķi ir izstrādāt zinātniskas prognozes par turpmākās rīcības scenārijiem Latvijā 2020.gada rudenī, 2021. un 2022.gadā, tai skaitā jaunu saslimšanas uzliesmojumu pārvarēšanai, īstenojot pētījumus trijās tematiskajās jomās:

1) veselības aprūpe un sabiedrības veselība, tostarp jaunas metodes Covid-19 ārstēšanai un diagnostikai, jauni ārstniecības līdzekļi, to faktoru izpēte, kas nosaka un ietekmē uzņēmību pret infekciju un slimības uzliesmojumus, slimības diagnostiku, norisi un terapiju, pēcinfekcijas sekas, vīrusa klātbūtni ārējā vidē un skartajā mājāsaimniecībā esošajos istabas dzīvniekos, kā arī klīniskie, epidemioloģiskie un sabiedrības veselības pētījumi;

2) inženiertehniskie risinājumi, tostarp cilvēka drošības palielināšanai, infekcijas slimības ātrai noteikšanai, individuālo aizsardzības līdzekļu izstrādei, testēšanai un sertificēšanai, attālināto pakalpojumu nodrošināšanai nozarēs un IKT izmantošanai izglītības procesā;

3) tautsaimniecība un sabiedrības labklājība, tostarp ekonomikas noturība pret epidēmijām un pandēmijām un pēckrīzes attīstības iespējas, sabiedrības uzvedības modeļi un psiholoģiskā noturība krīzes apstākļos, kā arī izglītības nozares un vērtību transformācija.

Veselības ministrija 2020.gadā piedalīsies Eiropas Komisijas Strukturālo reformu atbalsta programmas 2017-2020 atbalstītais projektā “Pacientu aptaujas izstrāde par veselības aprūpes kvalitāti valstī un šīs aptaujas rezultātu integrācija veselības sistēmas darbības novērtēšanas sistēmā (HSPA)”.

Veselības nozares cilvēkresursu plānošanas jomā 2020.gadā plānots aizsākt sadarbību ar PVO par vienotas ārstniecības personu skaita plānošanas metodikas pilnveidi un atbalsta mehānismiem ārstniecības iestādēm personāla piesaistē, noturēšanā un attīstībā.

Sadarbībā ar EK Darbaspēka plānošana un prognozēšanas ekspertu tīkla (SEPEN) ekspertu starpniecību uzsākt darbu pie veselības nozares cilvēkresursu attīstības stratēģisko attīstības virzienu izstrādes un plānošanas metodoloģijas pārskatīšanas atbilstoši ES valstu piemēram.

Vadības un darbības uzlabošanas jomā:

2020.gadā Veselības ministrija sadarbosies ar Valsts Kontroli tiešās palīdzības veidā finanšu revīzijā par Latvijas Republikas 2019.gada pārskatu par valsts budžeta izpildi un veiks pārbaudes attiecībā uz pētījumu un pētījumiem pielīdzināmu pakalpojumu plānošanu, uzraudzību un izmantošanu.

Pielikumi

1.pielikums. "Veselības nozares 2020.gada budžets atbilstoši likumam "Par valsts budžetu 2020.gadam""

Programmas/apakšprogrammas nosaukums	2020.gada budžeta izdevumi (miljoni eiro)
Medicīnas izglītība	38 600 687
Kultūra	772 809
Veselības aprūpes nodrošināšana	1 049 253 573
Starptautisko saistību un līgumu izpildes nodrošināšana	381 341
Specializētās veselības aprūpes nodrošināšana	92 890 290
Veselības aprūpes finansējuma administrēšana	10 329 390
Veselības nozares uzraudzība	8 824 188
Nozaru vadība un politikas plānošana	3 769 406
Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) projektu un pasākumu īstenošana	4 278 719
Eiropas Sociālā fonda (ESF) projektu un pasākumu īstenošana	9 666 847
Eiropas Kopienas iniciatīvas projektu un pasākumu īstenošana	2 500
Mērķa "Eiropas teritoriālā sadarbība" programmu, projektu un pasākumu īstenošana	239 549
Citu ES politiku instrumentu projektu un pasākumu īstenošana	197 765
Kopā:	1 219 207 064

2.pielikums. "2020.gada budžetā papildus piešķirtais finansējums prioritārajiem pasākumiem 2020.-2022.gadam"

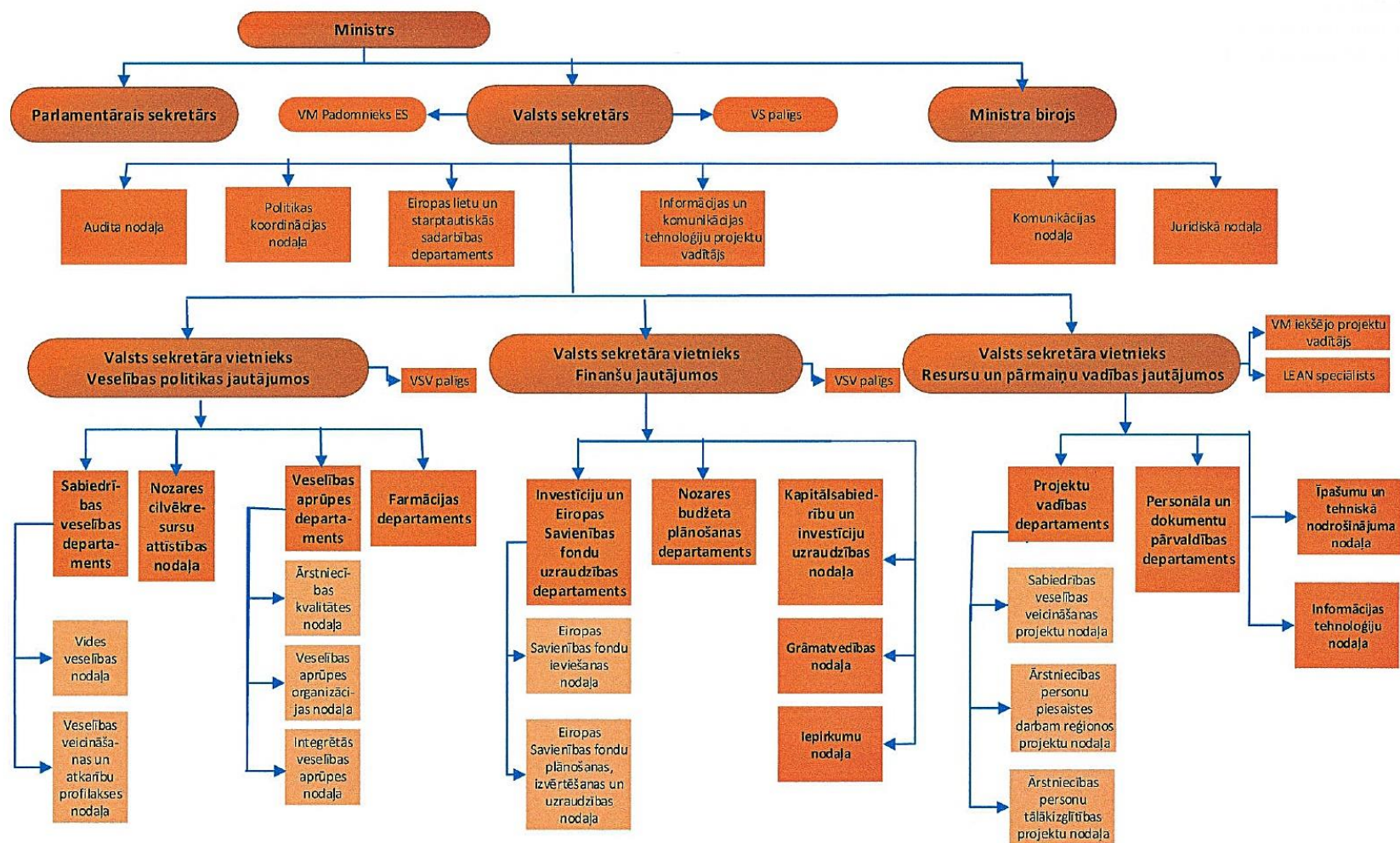
Nr. p.k.	Pasākuma nosaukums	Izdevumu palielinājums (eiro)		
		2020.gadam	2021.gadam	2022.gadam
1.	Ārstniecības personu darba samaksas pieauguma nodrošināšana	56 511 008	41 855 805	41 855 805
2.	Kompensējamo medikamentu un materiālu sistēmas uzlabošana	4 267 205	4 267 205	4 267 205
3.	Plāna reto slimību jomā 2017.-2020.gadam realizācija	3 000 000	3 000 000	3 000 000
4.	Darba samaksas pieauguma nodrošināšana Veselības ministrijas un tās padotības iestādes (Nacionālā veselības	621 597	621 597	621 597

	dienesta) amatpersonām (darbiniekiem) funkciju nodrošināšanai			
5.	Medicīniskā aprīkojuma nodrošināšana Neatliekamās medicīniskās palīdzības brigādēm	297 259	-	-
6.	Finansējums no 2019.gada 1.septembra palielinātās pedagogu zemākās mēneša darba algas likmes līdz 750 eiro nodrošināšanai pilnam gadam	21 048	21 048	21 048
7.	Minimālās algas palielināšana līdz 500 eiro ar 2021.gada 1.janvāri	-	164 015	164 015
	Kopā	64 718 117	49 929 670	49 929 670

3.pielikums. "Kopējās valsts galvotā aizdevuma saistības veselības aprūpes iestādēm uz 2019.gada 31.decembri"

Iestāde	Kredītsaistības uz 31.12.2019., eiro	Gads, kad uzsāka pamatsummas atmaksa
VSIA „Paula Stradiņa klīniskā universitātes slimnīca”	48 983 322	2012
SIA „Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca”	47 632 284	2015
VSIA „Bērnu klīniskā universitātes slimnīca”	18 276 720	2011
VSIA „Slimnīca „Ģintermuiža””	8 986 964	2011
VSIA „Daugavpils psihoneiroloģiskā slimnīca”	10 294 900	2016

4.pielikums. "Veselības ministrijas struktūrshēma 2019.gada nogalē"

Veselības ministrijas kontaktinformācija:

Brīvības iela 72

Rīga, Latvija, LV-1011

tālruni: 00 371 67876000, 00 371 67876010

e-pasts: vm@vm.gov.lv

Veselības ministrijas tīmekļa vietne: www.vm.gov.lv

Veselības ministrijas sociālie tīkli:

@VeselibasMinistrija

@veselibasmin

/Veselibasministrija/

veselibas_ministrija